

Le copalibus autem vtiq; delectationibus intendendum dicentibus: quoniam quedam
 delectationes eligibiles valde puta bone: sed non corporales: et circa quas intepa-
 tus. Id propter quod igitur contrarie tristitia male: malo enim contraria bonum. **C**el-
 sic bone vt necessarie: qm̄ z non malum bonum est. vcl vsq; ad hoc bone. habitum quide enim
 et motum quoruūcūq; non est melioris supabundantia: neq; delectationis. Quoruūcūq;
 aut est: et delectationis est. copalium autem bonoruū est superabundantia. et prauus persequedo
 superabundantia est prauus: sed non necessarias voluptates. omnes enī gaudet aliquid
 pulmentis: et vino. et exercitibus: sed non vt opoziet. **C**ōtrarie aut in tristitia: non enī supabū-
 dantiam fugit: sed totaliter. non enī superabundantie tristitia cōtraria sed persequēti supabū-
 dantia. **C** Quia autē non solum opoziet verum dicere / sed et causam falsi: hoc enī confert ad
 fidem. cum enī ratiōabile appareat. ppter quid videtur verum / non ens verum: facit credere
 vero magi. quare dicendū. ppter quid videtur corpales delectationes eligibiliores. **C** Primum
 quidem vtiq; qm̄ expellit tristitiam z propter supabundantiam z totaliter corporalem. vehemētes aut sunt medi-
 cine. propter quod et quēritur propter iuxta cōtrariū apparere. Et non studiosum vtiq; vide-
 tur delectatio propter duo hec: quēdam modū dictum est: quoniam hec quidem praeuatur sit
 opatiōes: vel ex naturitate quēdam modū bestie: vel propter cōsuetudinē: quēdam modū que
 prauorum homin. hec autē medicine quoniam indigentis: et habere melius q̄ fieri. **C** Ibe autem
 accidit iis qui potentibus aliis gaudere. ipsi igitur sibi ipsos sitim quando preparant q̄ quidē
 igitur immo casus: non increpabile: qm̄ aut nocuas / prauū: cum non habeant alteras in quibus
 gaudet. etenim neutriū multis triste. ppter naturam: semp enī laborat animal. quēdam modū
 et naturales sermones testant. videtur: audire dicētes esse triste: sed iam asuēti sumus vt aiunt.
 Silitur aut z in iuuetute quidē propter augmentatiōem quēdam modū vinolēti disponunt:
 et delectabile iuuetus. Ad delā colici aut scōm naturam indigent semp medicina. etenim corpus
 moxū cōsumit propter cōplexiōem: et semp in appetitu vehemētū sunt. expellit aut delectatio
 tristitia: z que p̄maria: z que p̄tingēs: si sit fortis: z propter hoc in appetitu prauū sūt. **C** Que
 aut sine tristitia: non habent supabundantia. hec aut q̄ natura delectabiliū z non scōm accidēs.
 dico aut scōm accidēs delectabilia medicantia. qm̄ enī accidit sanari sustinent sano opante
 aliquo: ppter hoc delectabile videtur esse. natura aut delectabilia q̄ faciūt autem talis alicui
 ius nature. **C** Non semp aut nullū delectabile idem. ppter non simplicē esse naturam nostrā:
 sed esse aliqd z alterū scōm q̄ corruptibilia. quare et si quid alterū agat: hoc alteri nature p̄ter
 naturam. cum autē appoziet: neq; triste videtur neq; delectabile qd̄ agitur. Quare si huius
 natura simplex sit: semp eadem actio delectabilissima erit. propter quod deus semper vna et
 simplici gaudet delectatiōe. non enim solum motus est operatio: sed et immobilitatis. et dele-
 ctatio magis in quiete est q̄ in motu. Trāsmutatio aut oim dulcissimum scōm poctam. ppter
 maliciam quādam. quemadmodum enī homo facile trāsmutabilis qui malus: et natura que
 indiget trāsmutatione. non enim simplex neq; epices. De continētia quidem igitur z incōti-
 nentia et delectatione z tristitia dictum est: et quid vniūquodq; et qualiter hoc quidē bonum
 ipozum est: hec autem mala. iam autem de amicitia dicemus.

C Septimi ethicozum Aristorelis antiqua traductionis finis. **Lap. I.**

Est hec aut et de amicitia sequit vtiq; pertransire: est enī virtus quēdā vel cum
 virtute. Ad hoc maxime in vita necessarium. sine amicis enī nullus vtiq; eligeret
 viuere habens reliqua bona oia. etenim ditantibus et principatus et potentatus
 possidētibz videt opus esse amicis maxime. que enī vtilitas talis bone fortis
 (ablato bñficiō) quod sit maxime et laudabilissimū ad amicos: vt qualiter vtiq;
 seruiabitur z saluabitur sine amicis: quanto enī maior: tanto minus secura. In inopia autem
 et reliquis infortuniis solum existimant refugiuū esse amicos: z iuuenibus aut ad ipeccabile
 et seniozibus ad famulatuū et ad deficientiam actionis. ppter debilitatē adiutorū. hisq; qui in
 summo ad bonas actiōes: silq; duo veniētes: etenim intelligere z agere potētiōes. Natura q;
 inesse videt ad id quod genuit genito. non solū in hoibus sed in volatilibz z plurimis aiali-

um: et iis qui vniū gentis adinuicem et maxime hominibus. vnde et philāthropos lauda-
 mus. videbit autem vtiq; aliquis et in erozibus vt familiare omnīs homo homini et amicit.
 Et de aut et ciuitates cōtinere amicitia: et legispositores magis circa ipsa student q̄ iusti-
 tiam. cōcordia enī simile aliquid amicitie videt esse. hanc aut maxime appetit: et cōtentionem
 inimicā existētē maxime expellit. Et amicos quidē existētibus nichil opus est iustitia: iusti
 aut existētes indigent amicitia. et iustozū quidē maxime amicabile esse videt. nō solū autem
 necessariū est. sed et bonū. philophilos enī laudamus: philophilos videt bonozū aliqd esse.
 et quidā eodē existētē viros bonos esse et amicos. **C** Dubitant aut de ipsa nō pauca. hi qd̄
 enī iustitudinē quādā ponūt ipsa: et silēs amicos. vnde simile aut ad simile. et colium ad colū
 et q̄cūq; talia. hi aut ex cōtrarietate singulos oēs tales aut adiuicē eē. Et de his ipsi super? q̄
 runt et naturalius: Eurypios quidē dicens desiderare pluuiā quidē terrā siccā. desiderare
 aut venerabile celū impletū pluuiā: cadere in terrā. Et heracitus cōtrariū cōferēs: et ex dif-
 ferētibz optimā harmoniā: et oia scōm litem fieri. Et cōtrarietate aut his: z alii z Empedo-
 cles. simile enī simile appetit. Naturalia quidē igitur questionū relinquuntur: nō enī propria
 presentis intentionis. quecūq; aut sunt humana et cōueniētia ad mores et passiones: hec intē-
 damus. puta vniū in oibus sit amicitia: vel nō possibile malos existētes amicos esse: et vtrū
 vna species amicitie est: vel plures. Quā quidē existimātes: qm̄ recipit maius et minus: non
 sufficēti crediderūt signo. recipiūt enī maius z minus? et altera specie. dictū est aut de his super?
 Quid aut vtiq; de his fiet manifestū cognito amabili. videt enī nō oē ama. **Lap. II.**
 si: scō amabile. hoc aut esse bonū / vel delectabile: vel vtile. videt aut vtiq; esse vtile: per
 quod sit bonū aliquid vel delectatio. quare amabilia vtiq; erūt: et bonū et delectabi-
 le vt fines. **C** Trinum aut bonum amat vel quod ipsis bonum: dissonant enī quando oq; hec.
 similiter aut et circa delectabile ipsum. Et dicitur aut et quod ipsi bonū amare vniūquicq; et
 esse simpliciter quidē bonozū amabile: vniūcūq; aut quod vniūcūq; amat aut vniūcūq; z nō
 ens ipsi bonū sed apparens: differt autē nichil: erit enī amabile apparens. **C** Tribus aut enī
 tibus. ppter que amant: in animatozū quidē amatione nō dicit amicitia. nō enī est redama-
 tio neq; voluntas illozū boni. ridiculū enī forte vno velle bonū. sed si quidē saluari vult ipsū
 vti ipse habeat. amico autē aiunt opozere velle bona illius gratia. **C** Volentes autē sic bona
 beniuolos dicit: si nō idē et ab illo fiat. beniuolētā enī in cōtrāpassis amicitia esse: vel appo-
 nendū nō latentē. multi enī sunt beniuoli quibus non viderūt: existimant aut epices esse: vel
 vtiiles. hoc aut idē et si illozū aliquis patat ad hunc. beniuolētā quidē igitur isti videntur autē
 uicem: amicos autē qualiter vtiq; aliquis dicat latentes: vt habent sibi ipsos. **Lap. III.**
 Ifferunt autem hec abinuicē specie: et amatiōes ergo et amicitie. tres enī species ami-
 citie equales numero amabilibus. secundū enim vniūquodq; est redamatio nō latēs.
 amantes autem adinuicē: volunt bona adinuicem: sic secundū q̄ amant. **C** Qui qui-
 dem igitur. ppter vtile amant adinuicē non secundū se ipsos amant: sed secundū q̄ fit aliquid
 ipsis adinuicē bonū. similiter autē et qui ppter delectationē. non enī in quales quosdā esse di-
 ligunt cūtrapelos: sed quoniam delectabiles sibi ipsos. quiq; propter vtile amant propter sibi
 ipsis bonū diligunt. et qui ppter delectationem. ppter sibi ipsos delectabile. et nō scōm q̄ est
 amatus est: sed secundū q̄ vtilis vel delectabilis. et secundū accidens vtiq; amicitie hec sunt.
 non enī secundū q̄ amatus sic amat: sed secundū q̄ tribuunt. hi quidē bonū aliquid: hi autē
 delectationem. **C** Facile solubiles vtiq; tales sunt nō permanentibus ipsis similibus. si enim
 nō adhuc delectabiles: vel vtiiles sunt: quiescunt amantes. vtile autē non permanet: sed alias
 fit aliud. dissoluto igitur propter quod amici erant: dissoluit et amicitia: vt existente amicitia
 ad illa. **C** Maxime autem in senibus talis videtur amicitia fieri. non enī delectabile tales per-
 sequuntur sed vtile. Et eozū qui in adolecentia et iuuenum quicūq; conferens persequuntur
 et non omnino autem tales. neq; conuiuunt adinuicem: quando oq; autem neq; sunt dele-
 ctabiles: neq; vtiq; indigent tali societate: si non vtiiles sint. in tantū enī sunt delectabiles in-
 quātū spem habet bonū. in his aut et peregrinā ponūt. **C** Iuuenū autē amicitia. ppter delecta-
 tionē esse videt. scōm passionē enī isti viuunt. et maxime psequunt delectabile ipsis: z presen-
 ctate aut transcendentē et delectabilia sūt altera: ppter quod velociter sūt amici et quiescūt.

φιλανθρωπία
Amato: hominū

φιλοφιλία
Philaciū: et qui
circa paradosami
cos stuer
Philophilos
Amicorum copia
κοινωνία
Lomacula
Straculus
Eurypios
Heracitus
Empedocles

simul enim cum delectabili amicitia transcendit: talis autem delectationis velox transmutatio. Et amantius autem iuuenes, secundum passionem enim et propter delectationem quod multum amantive. propter quod amat et cito quietus: multoties eadem die transmutat. commanere autem per totam diem et commuere istum volunt: sit enim ipsis quod secundum amicitiam sic. Et delectatio autem est bonorum amicitia: et secundum virtutem similitudinem. Isti enim bona similitudinem volunt secundum quod boni, boni autem sunt secundum seipsum. volentes autem bona amicitiam illorum gratia maxime amici. propter seipsum enim sic habent et non secundum accidens. Et permanet igitur horum amicitia: vique quovisque boni sunt, virtus autem mansueta, et est vterque simpliciter bonus: et amicus, boni enim et simpliciter boni sunt, virtus autem mansueta, et est vterque simpliciter bonus: et amicus, boni enim et simpliciter delectabiles et ad invicem, vnicuique enim secundum delectationem sunt proprie actiones et tales: bonorum autem tales aut similes. Talis autem amicitia mansueta rationabiliter est, copulat enim in ipsa omnia quaecumque oportet amicitiam existere: omnis enim amicitia propter bonum est: vel propter delectationem vel simpliciter vel amantem: et secundum similitudinem quandoque. huic autem omnia existunt dicta secundum seipsum: hac enim similes et reliqua. Et quod simpliciter bonum: et delectabile simpliciter est. Abaxime itaque haec amabilia: et amare autem et amicitia: in his maxime et optima. Et raras autem vix simile tales esse: pauci enim tales. adhuc autem indiget tempore et consuetudine: secundum quod pueri enim non est scire adinvicem ante dictos saltem consumere, neque acceptari oportet prius neque esse amicos: antequam vterque appareat amabilis et credat. Qui autem cito adinvicem amabilia facit, voluit quidem amicitiam esse: non sunt autem si non et amabiles: et hec faciant, voluntas quidem igitur velox amicitiam fit: amicitia autem non. Idcirco quidem igitur et secundum tempus: et secundum reliqua perfecta est: et secundum omnia hec fit: et simul vtrique ab vtroque, quod oportet amicitiam existere. *Cap. IIII*

Et autem propter delectabile: similitudinem huius habet, et enim boni delectabiles adinvicem. Similiter autem et que propter vile et enim tales adinvicem boni. Abaxime autem et in his amicitia permanet: cum equalitate fiat adinvicem, puta delectatio, et non solum sic: sed et ab eodem, quale Eurapelis et non vtramque et amato, non enim in eisdem delectantur isti: sed hic quidem videns illi: hic autem famulatum recipiens ab amato: finiente autem pulchritudine quandoque et amicitia finit, huic quidem enim non est visio delectabilis: huic autem non fit famulatus, multi autem rursum permanentes ex consuetudine mores diligant: similes consuetudinis existentes. Qui autem non delectabile commutant: sed vile in amabilibus: et sunt minus amici et permanentes, qui autem propter vile existentes amici: simul cum conferre dissolvuntur, non enim adinvicem erit amicitia: sed vtilis. Propter delectationem quidem igitur et propter vile: et pravos contingit amicos adinvicem esse, et epiceos pravos: et neutrum qualicumque, propter seipsum autem palam: quia solos bonos, mali enim non gaudent seipsis: si non aliqua vtilitas fiat. Et sola autem bonorum amicitia intransmutabilis est, non enim facile nulli credere de eo qui in multo tempore ab ipso probatus est: et credere in his et nunquam vtrique iniustum facere et quocumque alia in ea que vere amicitia dignificant, in aliis autem nihil prohibet talia fieri, quia enim homines dicunt amicos et propter vile: quae admodum civitates: vident enim compugnantes civitatibus fieri gratia conferentis: et eos qui propter delectationem adinvicem diligunt, quae admodum pueri: forte quidem oportet videre et nos amicos tales. Et species autem amicitiae plures, et primo quidem et principaliter bonorum secundum quod boni: reliquas autem secundum similitudinem, secundum quod enim bonum aliquod et simile aliquid: sic amici, et enim delectabile bonum aliquod amatozibus delectationem, non omnino autem hec copulant: neque sunt amici, propter vile et delectabile, non enim omnino coniungunt quae secundum accidens, in has autem species amicitiae distributa pravum quidem erunt amici, propter delectationem vel vile: sic similes existentes, boni autem, propter seipsum amici, secundum quod enim boni, isti quidem igitur simpliciter amicitia: illi autem secundum accedens: et in assimilari his. *Cap. V*

Quae admodum autem in virtutibus hi quidem secundum habitum: hi autem secundum operationem boni dicuntur: sic et in amicitia, hi quidem enim coniunctes gaudent adinvicem et tribuunt bona, hi autem doctores vel separati locis non operantur quidem: sic autem habent et operari amicitiam, loca enim non dissolvunt amicitiam simpliciter sed operationem, si autem diuturna absentia fiat: et amicitia videtur oblivionem facere, vnde dicitur est multas vtrique amicitias non appellatio dissolvit. Et non videntur autem neque senes neque feveri amantius esse bre-

ue enim in ipsis quod delectatiois. Nullus autem potest per diem commorari cum tristis, neque cum non delectabili, maxime enim natura videtur triste quidem fugere: appetere autem delectabile. Qui autem recipiuntur adinvicem: non coniunctes autem: benivolis assimilantur magis quam amicis, nichil enim sic est amicorum ut coniuere, vilitatem quidem enim indigent appetit: commorari autem simul per diem et beati, solitarii quidem enim esse his nequaquam conuenit, conuerfari autem adinvicem: non est enim delectabiles existentes, neque gaudentes eisdem: quod conuerfaria videtur habere. Et abaxime quidem igitur est amicitia quod bonorum quae admodum multoties dictum est: videtur enim amabile quidem et eligibile quod simpliciter bonum vel delectabile, vnicuique autem quod ipsi tale: bonus autem homo propter ambo hec. Et assimilatur autem amatio quidem passioni: amicitia autem habitu, amatio enim non minus ad inanimata est: redamant autem cum electione, electio autem ab habitu, et bona volunt amatis illorum gratia non secundum passionem sed secundum amatum habitum, et amantes amicum quod ipsis bonum amant, bonus enim amicus factus: bonum fit cui amicus, vterque igitur amat et quod ipsi bonum: et equaliter retribuit voluntati et species: dicitur enim amicitia equalitas: maxime itaque ei que bonorum hec existunt. *Cap. VI*

Feueris autem et senibus minus fit amicitia quanto magis discholi sunt: et minus colloquii gaudet, hec enim maxime videntur esse amabilia: et factiva amicitiae, propter quod iuvenes quidem sunt amici cito: senes autem non, non enim sunt amici quibus vtrique non gaudent. Similiter autem neque feveri: sed tales benivolis quidem sunt adinvicem, volunt enim bona: et obuiant ad necessitates, amici autem non omnino sunt propter non commorari neque gaudent adinvicem: que vtrique maxime videntur esse amabilia. Et adultis autem esse amicum secundum perfectam amicitiam non contingit: quem admodum neque amare multas simul, assimilantur enim superabundantiae: tale autem ad unum natum est fieri, multos autem simul eodem placere valde non facile: forte autem neque bonum esse. Oportet autem et experientiam accipere et in consuetudine fieri: quod omnino difficile. Et propter vile autem et delectabile multis placere contingit: multi enim tales et in paucis temporibus ministraciones. Et horum autem magis videtur amicitia que propter delectabile: cum eadem ab ambobus fiant, et gaudeant adinvicem vel eisdem, quales iuuenum amicitia: magis enim in his quod liberale: que autem propter vile: negotiatorum. Et beati autem vtilibus quidem nichil indigent: delectabilibus autem, coniuere enim volunt aliquibus: triste autem paucis tempus ferunt, continue autem nullum vtrique sustinet neque ipsi bonum si triste ipsi erit: propter quod amicos delectabiles querunt. Oportet autem forte et bonos tales existentes: et adhuc sibipsum, sic enim ipsis existunt quocumque oportet amicitiam. Qui autem in potestantibus: diversis videntur vtrique amicis, alii enim ipsis sunt vtilis, et alteri delectabiles, ambo autem idem non omnino. Neque enim delectabiles cum virtute querunt: neque vtilis in bona sed hos quidem intrapelos delectabile appetentes: hos autem diuos operari quod perceptum est, hec autem non omnino sunt in eodem. Delectabilis autem et vtilis simul dicitur est quoniam studiosus sed super excellenti non fit talis amicus: si non et virtute supercellat, si autem non: non adequat secundum analogiam supercellat, non omnino autem coniuerunt tales fieri. Et sunt autem igitur dicte amicitiae in equalitate, eadem enim sunt ab ambobus et volunt adinvicem: vel alteri, pro altero commutat puta delectationem pro vtilitate. Qui autem et minus hec sunt amicitiae et manent: dicitur est. Videntur autem et propter similitudinem et dissimilitudinem eiusdem et esse et non esse amicitiae, secundum similitudinem enim eius que secundum virtutem videntur amicitiae: hec quidem enim delectabile habet: hec autem vtilis, hec autem existunt et illi. In eo autem quod est hanc quidem impermutabile et mansueta esse: has autem velociter transcurrere: aliusque differre multis: non videntur amicitiae propter dissimilitudinem illius. *Cap. VII*

Alteri autem amicitiae est species, qua secundum superabundantiam: puta patri ad filium, et totaliter seniori ad iuniorum viroque ad uxorem, et omnino imperanti ad imperatum. Differunt autem hec ab invicem, non enim eadem parentibus ad filios: et ipsi parentibus ad imperatos, sed neque patri ad filium: et filio ad patrem: neque viro ad uxorem: et uxori ad virum, altera enim vnicuique bonum virtus et opus: altera autem et propter que amant, altere igitur et amationes et amicitiae, eadem quidem vtrique neque sunt vtrique ab vtroque, neque oportet querere. Et cum autem parentibus quidem filii retribuant que oportet generantibus, parentes autem filiis que

oportet filius mansua talium et epices erit amicitia. Analogum autem in omnibus secū-
 dum superabundantiam existentibus amicitis; et amationem oportet fieri, puta meliozem
 magis amari q̄ amare: et vtiliozem, et aliozum vnu quodq̄ similiter, cum enim secundū di-
 gnitatem amatio fiat: tunc fit aliquid equalitas, quod vtiq̄ amicitie esse videtur. Non
 similiter autem equale et in iustis et amicitia videtur habere: est enim in iustis quocum equa-
 le primo qd̄ secūdu dignitatē: qd̄ autē secūdu quātū secūdo, in amicitia autē qd̄ quidē secū-
 du quātū primo: qd̄ autē secūdu dignitatem secūdo. Manifestū autem si multa disticta fiat
 virtutis: vel malicie: vel sup̄būdantie: vel alicuius alterius, non enim ad huc amica sunt: sed
 neq̄ dignificat. Manifestum autem hoc in diis, plurimum enim isti omnibus bonis super-
 excellunt. Manifestum autem et in regibus, non enim his dignificant esse amici qui multū
 defectiores: neq̄ optimis vel sapientissimis qui nullo digni. Certa quidem igitur in talibus
 nō est diffinitio vsquequo amici, multis enim ablati adhuc manet, multum autem separati
 puta a deo: non adhuc. Unde et dubitatur ne forte non volunt amici amicitia maxima bo-
 nozum: puta eos docos esse non enim adhuc amici erunt ipsi: neq̄ vtiq̄ bona: amicis amici
 enim bona. Si itaq̄ bene dictum est: quoniam amicus amico vult bona illius gratia: mane-
 re vtiq̄ oportet qualiscunq̄ est ille: homini autem vult maxima esse bona. Forte autem nō
 pre omnibus: sibi ipsi enim vnuquisq̄ maxime vult bona. **Cap. VIII**
 Vni autem videntur propter amorem honoris velle amari magis q̄ amare: ppter
 quod amatores adulationis multi, super excessus enim amicus adulator: vel fingit
 talis: et magis amare q̄ amari, amari autem prope esse videtur ei quod est honorari:
 quod vtiq̄ multi appetunt. Non propter seipsum autem videntur desiderare honorem:
 sed secūdu accidēs, gaudēt enim multū ab iis qui in potestatibus honorari propter seip-
 sum autem adipisci ab ipsis quo idigent, vti itaq̄ signo bone pallionis gaudēt honore, ab
 epicibus autem et scientibus appetētēs honorem firmare propria opinione de ipsis ap-
 petunt: gaudēt q̄ sint boni credentes dicentium iudicio, in amari autem secūdu seip-
 sum gaudent, propter quod videbitur vtiq̄ melius esse eo quod est honorari: et amicitia
 secūdu seipsum eligibilis esse. Videtur autem in amare magis q̄ in amari esse, signum
 autē: matres eo quod est amare gaudentes, quodam enim dant filios suos nutrici, et amant
 quidem scientes: red amari autem non querunt si vtiq̄ non contingant, sed sufficiens ipsis
 videtur esse si videant bene operantes: et ipse amant ipsos: et si illi non possunt matri que cō-
 ueniunt tribuere propter ignorantiam. Ad magis autem amicitia existente in amare et amato-
 ribus laudatis: amicozum virtus amare videtur. Quare in quibus hoc fit secūdu digni-
 tatem: isti mansui amici, et talium amicitia, sic autem vtiq̄ et incales maxime erunt amici
 equabuntur enim vtiq̄: equalitas autem et similitudo amicitia. Et maxime quidem eozū
 que secūdu virtutem similitudo, mansui enim existentes secūdu seipsum et adinuicē ma-
 nent, et neq̄ indigent prauis: neq̄ ministrant talia: sed (vt dicere) et prohibent bonozū enī
 neq̄ ipsos peccare: neq̄ amicis concedere ministrare. Ad ali autem firmum quidem nō
 habent: neq̄ enim sibi ipsi permanent similes existentes: in paucum enī tempus fiunt amici
 gaudentes adinuicem malicia. Utiles autē et delectabiles in plus permanent: vsq̄ enim
 vtiq̄ tribuant delectatiōes vel vtilitates adinuicem. Ex contrariis autem: maxime quidē
 videtur propter vtile fieri amicitia, puta pauper diuiti, indisciplinatus scienti, quo enim exi-
 stit aliquis idigēs hoc appetēs redonat aliud, hic autē vtiq̄ aliq̄ attrahit et amatozē et ama-
 tū; et pulchri, et turpē, propter qd̄ vidēt amatores ridiculi quādoq̄ dignificātes amari vt
 amant: sed tamen amabiles existentes equaliter: forte dignificantū, nichil autē tale habētēs
 ridiculū, forte autē neq̄ appetit cōtrarium secūdu seipsum contrarium: sed secūdu ac-
 cidēs, appetitus autē mediū est: hoc autem bonum, puta sicco non humidū fieri, sed ad mediū
 venire, et calido, et aliis similiter hec quidem igitur dimittantur: etenim est magis alienum,
 foetur autē quemadmodū in principis dictum est circa eadem et **Cap. VIII**
 in eisdem esse amicitia et iustum, in omni enim cōmunicatiōe videtur aliquod iustū
 esse et amicitia, appellat igitur vt amicos cōnauigatores et cōmilitones: similes autē
 et eos qui in aliis cōmunicatiōibus, secūdu quantum autē cōmunicant: in tantum est ami-

icitia: etenim iustū, et puerbium cōmūnia que amicos: recte, in cōmunicatiōe enim amicitia.
 Sunt autē fratribus et cōnutris omnia cōmūnia: alius autē discretus, et his quidē plu-
 ra: his autē minorā, etenim amicitariū de quidē magis, he autem minus, differunt autem et
 iusta, non enim eadē parētibus ad filios: et fratribus adinuicē: neq̄ et ceteris: et ciuibus: simi-
 liter autē et in aliis amicitis, altera itaq̄ et iusta ad singulos bonū. Et augmentatiōē ac-
 cipunt in magis amicos esse: puta pecuniā priuare et eorum durius q̄ cūem / et non iuuare
 fratri q̄ extraneo: et percutere patrē q̄ quēcunq̄ alium, augmentari autem natum est simul
 amicitie et iustum: et in eisdē entia, et ad equale pertingentia. Et cōmunicatiōes autem om-
 nes particulis affimulantur politice: cōueniunt enim in aliquo conferente et acquirētes ali-
 quid eozū que ad vitam, sed et politica cōmunicatiō cōferentis gratia videtur, et ex principio
 cōuenire et permanere, hoc enim et legispositores cōiectant: et iustum aiunt esse quod cōmu-
 niter cōferens, alie quidem igitur cōmunicatiōes secūdu partes pferent appetunt: puta
 nauigatores quidē quod secūdu nauigium ad opationem pecuniariā vel aliqd̄ talū: cō-
 miltiones autē quod secūdu bellum: siue pecuniā, siue victoriā, siue ciuitatē appetētēs,
 similiter autē et tribules et plebei. Quodam autē cōmunicatiōē propter delectatiōē vi-
 dentur fieri cōhoreantium et erantiarū, he enim gratia sacrificii et cōnubii. Omnes autē
 he sub politica cōsueuerunt esse, non enī presens cōferens politica appetit, sed in omnē vitā,
 Et sacrificia facientes et circa has congregatiōes honozesq̄ tribuentes diis: et sibi ipsi re-
 quem acquirētes cum delectatiōe, anti qua enim sacrificia et cōgregatiōes videtur fie-
 ri post fructū collectiōes puta primitie, maxime enim in his vacabāt temporibus, omnes
 itaq̄ cōmunicatiōes particule videtur politice esse: consequitur autem tales amicitie ta-
 libus communicationibus. **Cap. IX**
 Politice autem sunt tres species, equales autem et transgressiōes: puta corruptiōes
 harum, sūt autem politice quidem regnum, et aristocratiā: tertia autem que a precisiō-
 quā timocratiā dicere conueniens videtur, politicam autem cōsueuerunt ipsam plu-
 res vocare, harum autem optima quidem regnum: pessima autem timocratiā. Transgres-
 siō autē regni quidem tyrannis. Ambe enim monarchie. Differunt autem plurimū, tyran-
 nis quidem enim sibi ipsi conferens intendit: rex autem quod subditozum, non enī est rex qui
 non per se sufficiens et omnib⁹ bonis superexcellens, talis autem nullo indiget, vilia igitur
 sibi ipsi quidem non vtiq̄ intendet: subditis autem, qui enī non talis erit: clerotes vtiq̄ ma-
 gis quidem erit q̄ rex. Tyrannis autem ex contrarietate huic, sibi enim bonū persequitur
 Et manifestus in hac quoniam pessima: et pessimum autem contrarium optimo, transgredi-
 tur autem ex regno in tyranniam, prauitas enim monarchie tyrannus: malus autem rex ty-
 rannus fit. Ex aristocratiā autem in oligarchiam malicia principum: qui tribuunt que ci-
 uitas pter dignitatem, et omnia vel plurima bonozum sibi ipsi, et principatus semper eis
 dem: de plurimo facientes ditari, pauci igitur principantur: et mali pro iis qui maxime capi-
 ces. Ex timocratiā vtiq̄ in democratiā: cōterminales enim sunt he, multitudinis enī
 velut e timocratiā esse: et equales omnes qui in honozatiōe, Ad inimum autem malū est
 democratiā: in parum enim transgreditur politice speciem, Transmutant quidem igitur ma-
 xime sic politice: manifestum enim sic et facilliter transgrediuntur. Similitudines autem ip-
 sarum et velut exemplum accipiet aliquis vtiq̄ et in domibus, patris quidem enim ad filios
 cōmunicatiō regni habet figuram: filiozum enim patri est cura, hinc autem et Iheromus pa-
 trem iouem appellat: paternus autem principatus vult regnū esse, in peris autem qui patris
 tyrannicus, vtuntur autem vt seruis filius, Tyrannicus autē et qui dñi ad seruos dñi enim con-
 ferens in ipso operatur. Et hic quidem igitur rectus videtur: perficus autem peccat, differen-
 tiam enim principatus differentes. Viri autem et vrozis aristocraticis videtur, secūdu di-
 gnitatem enim vir habet: et circa hec que oportet virum: quecunq̄ autem vrozū congruunt
 illi reobit, omnium autem dominans vir in oligarchiam transponitur: pter dignitatem enī
 ipsum facit: et non secūdu q̄ melius, Quādoq̄ autem principatum vrozos heredes et
 stentes, non itaq̄ sunt secūdu virtutem principatus: sed ppter diuitias et potentiam,
 quemadmodum in oligarchiis, Timocraticis autem videtur qui fratrum, equales enim: ni-

ἐταῦρεῖς
 φοβαλινα ἡγε
 ἐταῖροσ
 σοβαλις

ἐπέειστο ἡγο
 qui pecunias
 ad aliquid
 contribuit

Ἀριστοκρατία
 ὀψιμοζουμ
 ποτεστας
 Τιμοκρατία
 κέστυ ποτεστας

κλῆροσ τῆσ
 λοξε πριεψα

Ἱομερουσ
 Ἰουπιτερ
 Ἰερσε

si inquantum etatibus differunt. propter quod si multum etatis differunt: non adhuc fraternitas fit amicitia. **D**emocrata aut maxime quidem in iis que sine dominatione habitationu. hic enim omnes et equali et in quibus debilis qui precipatur et vnicuique potestas. **Lap. XI**

Secundum vnam quaque autem vrbantatem amicitia videtur inquantum et iustum. regi quidem ad subiectos in superabundantia beneficii. benefacit enim subditis: si quidem bonus eius curam habet ipsorum ut bene operentur quem admodum pastor ouium. vnde et

Homerus
Agamemnon

Homerus Agamemnona pastoris populorum dixit. **T**alis autem est paterna. differt autem magnitudine beneficiorum. causa enim essendi (quod putatur maximam) existimari maximam esse: et nutrimenti et discipline. sed et progenitoribus hec attribuitur. et natura enim principatium pater filiorum et progenitores nepotum et rex subditorum. In superexcellenti autem amicitia hec. propter quod et honoratur pariter. **E**t iustum vtiq; in his non idem: sed secundum dignitatem. sic enim vtiq; et amicitia. **S**ed et viri ad vxores eadem amicitia: et in aristocratia: secundum virtutem et meliorem plus bonum: et congruens vnicuique. sic autem et iustum. **Q**ue autem fratrum: eterice assimilatur: equales enim et coetanei. tales autem vnius discipline et vnius moris ut in multis. assimilatur vtiq; huic et que secundum timocratia: equales enim ciues volunt: et epices esse. in parte itaq; principari et ex equali: fit vtiq; et amicitia. **I**n transgressionibus autem quemadmodum et iustum. sed velut artificum ad organum: et anime ad corpus: et domino ad seruum. iuuatur quidem enim hec ab vtenibus ad vtilitate. amicitia autem non est ad inanimata neq; iustum: sed neq; ad equum: vel bouem: neq; ad seruum secundu quod seruus. nichil enim commune est. seruus enim animatum organum. organum autem inanimatum seruus. secundum quod quidem igitur seruus: non est amicitia ad ipsum: sed secundum quod homo. videtur enim quidam iustum esse omni hominum ad omnem potentem communicare lege et compositione. et amicitia vtiq; secundum quod homo. in parium itaq; et in tyrannidibus amicitie et iusti. **Q**ue autem in democraticis in plurimum: multa enim communia inferunt equalibus existentibus. **Lap. XI.**

In communicatione quidem igitur omnis amicitia est: quemadmodum dicitur est. **D**ividet autem vtiq; aliquis cognatam et etericam: politice autem et que tribulum et que conuauantum: et quecumque tales: communicationis assimilantur magis. quasi enim secundum confessionem quando videtur esse. in has autem vtiq; ordinabit aliquis et peregrina.

Sed et cognata multifaria videtur esse: et dependere omnis ex paterna. parentes quidem enim diligunt filios ut suis prozom aliquo existentes: filii autem parentes vt ab illis aliquid existentes. **A**bagis autem sciunt pariter qui ex ipsis: quod geniti quoniam ex his. **E**t magis coapproximatur quod a quo: geniti: quod facti facienti. quod enim ex ipso: propinquum et a quo puta dens vel capillus vel quodcumque haberi. illi autem nichil quod a quo vel minus. **S**ed et multitudine temporis. hi quidem enim confessum natos diligunt: hi autem. pcedentes temporibus: parentes: intellectum vel sensum accipientes. **E**t his autem manifestum propter que amat magis matres. **P**arentes quidem filios diligunt vt seipos: qui enim ex ipsis velut alteri ipsi inseparati. filii autem parentes vt ab illis nati. **F**ratres autem adinuicem in ex eis de nasci: ad illa enim identitas ad inuicem idem facit. propter quod alium idem / sanguinem / et radicem / et talia: sunt autem idem aliquid et in diuisis. **A**bagium autem ad amicitiam et conuictum: et quod secundum etatem. coetaneus enim coetaneum: et qui vnius moris eteri. propter quod et fraternam eterice assimilatur. **N**epotes autem et reliqui cognati ex his coapproximantur: in ab eis enim esse: sunt autem hi quidem proximiores hi autem magis alieni: in prope vel longe producere esse. **E**t est autem ad parentes quidem amicitia filii: et hominibus ad deos vt ad bonum et superexcellens. bene enim fecerunt maxime: essendi enim et nutrimenti cause natis et eius quod est disciplinari. **H**abet autem et delectabile et vtile talis amicitia magis alienorum: quanto et communio: vita ipsis est. **S**unt autem et in fraternam que quidem et in eterica. et magis in iis qui epices et totaliter similibus: quanto proximiores et ex naturitate existentes diligunt adinuicem. **E**t vt magis vnius moris. qui ex eis de. **E**t conuictum et disciplinati similiter. **E**t secundum tempus probatio plurima et firmissima. analogon

ἀνὰ λόγον
proportionale

aut et in reliquis cognatorum amabilia. **T**iro autem et vxoris amicitia videtur secundum naturam existere: homo enim natura coniugale magis quam politicum. et quanto prius et necessarium magis domus ciuitate. **E**t filiorum procreatio communis animalibus. aliis quidem igitur tantum communicatio est. hoies autem non solum procreationis filiorum gratia cohabitant: sed et eorum que in vilitate. confestim enim diuisa sunt opera: et sunt altera viri et vxoris. sufficit igitur adinuicem ad commune ponentes propria. **P**ropter hoc autem et vtile esse videtur et delectabile in hac amicitia. erit autem vtiq; et propter virtute: si epices sint. est autem vtiq; virtus: et gaudebunt vtiq; tali. **C**onfunctio autem filii videtur esse. propter quod citius steriles dissoluitur. filii enim commune bonum amobus: continet autem commune. **Q**ualiter autem conuictum viro ad vxorem: et totaliter amico ad amicum: nil alterum videtur queri quam qualiter iustum. non enim idem videtur amico ad amicum: nec ad extraneum et etezum et condiscipulum.

Rimis itaq; existentibus amicitias (quemadmodum in principio dictum est) et secundum vnamquamque: his quidem in equalitate amicis existentibus: his autem secundum superexcellencia. et enim similiter boni sunt amici et melior doctiori: similiter autem et delectabiles: et propter vtile: equantes vtilitatem et differetes: equales quidem secundum equalitatem oportet in amare et reliquis equare: in equales autem secundum analogon superexcellentiis assignare. **S**unt autem accusationes et querele in ea que secundum vtile amicitia vel sola vel maxime rationabili. qui quidem enim propter virtute amici existunt: bene operari adinuicem prompti sunt. hoc enim virtutis et amicitie. adhuc autem contentum non sunt accusationes neq; pugne. amant enim et benefacientem nullus contristat: sed si sit gratias retribuit bene operans superexcellens autem sortiens quod appetit non vtiq; accusabit amicum: vterque enim bonum appetunt si in comozari gaudent. **R**idiculus autem vtiq; videbitur et accusans non delectantem cum possit non comozari. **Q**ue autem propter vtile: accusatiua in vtilitate enim videntes adinuicem semper pluri indigent: et minus habere existimant conueniente. et coqueruntur quoniam non quantis indigent: tantis sortuntur digni existentes. benefacientes autem non possunt sufficere ad tanta: quantis patientes indigent. **E**videt autem quemadmodum iustum est duplex hoc quidem moralis: hec autem legalis esse. sunt igitur accusationes maxime cum non secundum eandem commutatam: et dissoluitur. **E**t autem legalis quidem foralis in dictis. hec quidem oino vernalis ex manu in manu: hec autem liberalior in tempore: secundum confessionem autem quid pro quo manifestum autem in hac debitum et non ambiguum: amicitiam autem dilationem habet. propter quod apud quosdam horum non sunt iusta: sed existimant oportere diligere eos qui secundum fidem commutat. **A**thorialis autem non in dictis sed vt amico donat: vel cuiusque alii: reponere autem dignificat equale vel plus non vt dans: sed accommodas. non similiter a ut e commutans et dissolvens accusabit. hoc accidit propter velle quod omnes vel plures bona: eligere autem vtilia. bonum autem benefacere non vt contraria: vtile autem beneficiatum esse. **P**ropterea autem retribuendum secundum dignitatem eorum que passus est et sponte. nolent enim amicum non faciendum: vt vtiq; peccantem in principio et bene patiente a quo non oportuit non enim ab amico neq; propter ipsum hoc operante. **Q**uemadmodum igitur in dictis beneficiatum dissoluitur. sed et confiteri si potens reddere: impotentem autem neq; dans dignificabit vtiq;. **Q**uare si potens reddendum. in principio autem intendendum a quo beneficiatum. et in quo: vt in his sustineat aut non. **D**ubitationem autem habet vtrum oportet patientis vtilitate mensurare et ad hanc facere redditionem: vel operantis beneficio. patientes quidem enim talia autem accipere a beneficiis: que parua erant illis: et erant ab alteris accipere paruificantes. hi autem eouero maxima eorum que apud ipsos: et que ab aliis non erat: et in periculis: vel talibus necessitantibus. **I**gitur propter vtile quidem amicitia existente patientis vtilitas mensura est: indigens enim iste et sufficit ipsi vt assumens equale. tantum igitur fiet adiutorium quantum iste iuuatur et reddendum autem ipsi quantum acceperit et plus: melius enim. **I**n iis autem que secundum virtutem accusationes quidem non sunt. mensure autem assimilatur operantis electio. virtutis enim et moris in electione principale. **La. XIII**

est equale

ad inq;

Ifferunt aut in iis que secundū supercellentā amicitias dignificat aut vterq; plus ha-
 bere. cum aut hoc fiat: dissoluit amicitia. existimat enim melior concurrens plus habe-
 re: bono enim tribuit plus. similis aut et vtilior: inutile enim existente non aiunt oportere
 equale habere. ministratio enim fieri et non amicitia: si non secundū dignitatē operū erunt que
 et amicitia. existimat enim quē ad modū in pecuniarū cōmunicatione plura accipiunt cōferen-
 tes plura: sic oportere et in amicitia. Indigens aut et deterior: eō uersō. amici enim boni esse uol-
 ficere in digenti⁷⁹. quid enim (aiunt) vtile studioso uel potētī amici esse nichil recepturū? Cui
 detur aut recte vterq; dignificare: et oportere vtriq; plus tribuere et amicitia: non est eodē:
 sed supercellenti quidē honoris: indigenti aut lucri. virtutis quidē enim beneficii honorē retribu-
 tio: indigenti aut auxiliū. lucrū. Sic aut habere hoc et in vbanitatib⁸⁰ videt. nō enim honora-
 qui nullū bonū cōmuni tribuit: cōmune enim datur ei qui cōmune beneficiat. honor aut cōmu-
 ne: nō enim simul ditari a cōibus et honorari. in omnib⁸¹ enim minus nullus: sustinet. Et aut q̄ cir-
 ca pecunias minoras honore tribuunt: et dona expectati pecunias. quod secundū dignitatē
 enim: ad equat et saluat amicitia quem ad modū dictū est. sic itaq; et in equalib⁸² associandū. et ei
 qui in pecuniis vtilis est vel in virtute: honore reddendū retribuente qd cōtingit. possibile
 enim amicitia requirit: nō quod secundū dignitatē: neq; enim est in oibus. quē ad modū in iis
 qui ad deos honoribus et parētēs. nullus enim secundū dignitatē aliquādo vtriq; tribuet:
 in potentia aut famulans epūces esse videt. Cuius propter qd vtriq; videtur nō licere filio pa-
 trem obnegare: patri aut filiū. debent enim reddendū. nichil aut faciendū eoz quod sub-
 erunt: operatus est: quare semp debet. quibus aut debetur potestas dimittere: et patri vtriq;
 Simul aut forte nullus aliquādo recedere videtur nō superexcellente in malicia. sine enim natu-
 rali amicitia auxiliatio: humanū nō expelli. huic aut fugiendū est: vel non festinandū suffice-
 re malo existenti. bene pati enim multivolūt: facere aut fugi vtrū iuste. de bis aut in tātū dictū sit
 In omnibus aut dissimiliū amicitias analogū vtriq; equat et saluat ami- Lap. I
 cita quē ad modū dictū est: puta et in politico corario pro calceamentis: et retribu-
 tio fit secundū dignitatē: et tertio: et reliquis. hic quidē igitur inuenta est co-
 munitis mensura: et ad hoc vtriq; oia referunt. et hoc mēsurantur. In amicitia au-
 tem quandoq; quidē amato: accusat quomā super amās non redamatur: nichil
 habens amabile si sic contingat. multotiens autē amatus: quī prius reponitens oia. tunc
 nichil perficit. Accidunt autē talia cum hic quidem. ppter hoc enim amicitia existente dis-
 solutio fit: cum non fiat gratia quozū amabant. nō enim ipsos amabant: sed existentia nō ma-
 nentia enīa. ppter quod tales et amicitie. Que autē mozum: secundū seipsam existens ma-
 net quem ad modū dictum est. Contendunt autem et cum altera fiant ipsi et non que appe-
 tunt. simile enim ei quod est nichil fieri. cum eo quod appetit non potuit. puta citharedo repro-
 mittens et quanto in melius caneret tanto plus. in mane autē expectenti pmissiones: pro de-
 ctatione delectationē reddisse dixit. si quidem igitur vterq; hoc volebat: sufficientē vtriq; ha-
 buit. si autē hic quidem delectationem: hic autē lucrum: et hic quidem habet: hic autem nō
 non vtriq; erit quod secundū cōmunicationē bene. quibus enim indigens existit: iis et atten-
 dit. et illius quidē gratia hec dabit. Cui dignitatē aut vtriusq; ordinare est antedatum vtrū
 accipiens: qui enim ante dat videtur concedere illi quod aiunt et ptagoam facere. cum enim
 doceret et quecunq; honorare discentem iussit quāto videtur digna scire: et accipiebat tantum
 in talibus autem quibusdā hoc sufficit: merces autem viro. ppter accipientes autem argentum
 deinde nichil facientes eorum que dixerunt. ppter superabundantias reponitens: con-
 uenienter in accusationibus fiunt. nō enim psciunt que confessi sunt. hoc autem facere forte so-
 phiste cogunt: ppter nullum vtriusq; dare argentum pro quibus sciunt. isti quidem igitur quo-
 rum accipiebant mercedem non facientes conuenienter: in accusationibus fiunt. Cui quib⁸³
 autem non fit propter confessionem ministratio: hi quidem propter seipsos antedates: di-
 ctum est quomā in accusabilibus. talis enim secundū virtutem amicitia: et retributionem faci-
 endum secundū electionem. hec enim amici et virtutis. sic autem videt et philofophia com-
 municantibus: non enim ad pecunias dignitas mensuratur: preciumq; equi. ponderans non

Protagoras

Sophiste

vtriq; fiet. sed forte quod sufficiens: quē ad modū ad deos et parentes cōtingens. Non tali autē
 existente datio: sed in aliquo: maxime quidē forte oportet retributionē fieri vltam ambobus
 scdm dignitatē esse. si aut non hoc accidat: non solum necessariū esse videt vtriq; p habent
 tem ordinare: sed etiā iustum. q̄tum enim vtriq; iste adiutus est: vel quāto delectationem vtriq;
 veller: tantū recipiens habebit ad hoc dignitatē. etenim in empnōibus sic videtur factum.
 Alibi aut sunt leges: voluntariarum cōventionū vindictas non esse: vt oportunū cui credi
 dit: dissolui adhuc quē ad modum cōmunicauit. cui enim concessum est: hunc existimant iustus
 ordinare pcedere. multa enim non equali appreciatur habentes et volentes accipere. propria
 enim et que dant singulis videtur multo digna: sed tamen retributio sit ad tātū quantū vtriq;
 ordinant accipientes. Oportet aut forte non tanto appreciari quāto habent videtur dignum:
 sed quanto ante habere appreciatus est. Lap. II
 Ubritatio enim autē habent et talia puta vtrum oportet oia patri attribuire et obire/
 vel laboratē quidē medico obediendū / ducem exercitus aut ordinandū bellicofum.
 Siltter aut amico magis vel studio ministro andum. et bñfactori reddendū gratiam.
 magis: vel amico dandum si ambobus non cōtingit. igitur oia talia certe quidē determinare
 non facile. multas enim et oimodas habent differentias: et magnitudine: et paritate: et bono-
 et necessario. Quoniam aut non oia eodem reddendū: non immanifestum et bñfactori quidē
 retribuendum vtrū multum magis q̄ donandum amicis. et quē ad modum mutuū cui debet
 reddendū magis: q̄ amico dandū. forte aut neq; hoc semp: puta liberanti a latronibus vtrū
 soluentē ptra liberandū et vtriq; quicūq; sit: vel non capto: expectanti aut reddendū: vel patre
 liberandū. videbit enim vtriq; et seipso magis patrem. Qd igitur dictum est vniuersaliū quidē
 debiti reddendū: si aut supercedat datio bono vel necessario: ad hoc declinādū. Cuiusmodi
 enim neq; est equale existentia retribuere: cum hic quidem studiosum sciens bñfactori: huic
 aut reddito fiat quem existimat malum esse. neq; enim accōmodanti q̄q; racōmodandū.
 existimans quidē enim lucrari accōmodauit epūcci existenti: hic aut non sperat lucrari a ma-
 lo. siue igitur veritate sic habet: non equalis dignitas: siue hoc quidem non sic existimat aut:
 non vtriq; videt in cōuenientia facere. Cuiusmodi quidē multotiens dictum est circa passiones
 et actiōes rationes siltter habent determinatum: is circa que sunt. quoniam quidē igitur non
 eadem omnibus reddendum: neq; patri omnia quem ad modum neq; Joui sacrificantur: nō
 immanifestum. Quia aut altera parentibus: et fratribus: et amicis: et bñfactoribus singulis
 propria et cōgruētia attribuendum: sic aut et facere videntur. ad nuptias quidē enim vocant
 cognatos: his enim cōe genus. et que circa hec vtriq; actiōes: et in cedia autē marit existimant
 cognatos obuiare. ppter idem. Cui debetur aut vtriq; nutrimento quidē parētibus oportere
 maxime sufficere vt debentes: et causis essendi melius q̄ sibiipsis in hoc sufficere. et honorem
 aut: quē ad modū dūis. non oēm aut parētibus: neq; enim eundē patri et matri. neq; rursus eum
 qui sapientis: vel cum qui ducis exercitus: sed paternum: siltter aut et maternū. Sed et omni
 seni honore: eum qui scdm etatem: a surrectiōe: et incliatōe et talibus. ad amicos aut rursus
 et fratres cōsentia: et oim cōcitiōem. sed et cognatis et cōtribulibus: et ciuibus et reliquis
 oibus: semp tentandū propriū attribuire: et compare que singulis existētia scdm pprietatē et
 virtutē vel vsum. Eoz quidē igitur qui vnius generis facile iudiciū: differentū aut difficultius.
 non tū propter hoc quidē reddendū: sed vt vtriq; cōtinget sic determinādum. Lap. III.
 Abet aut dubitatioem et de eo qd est dissolui amicitias vel non: ad non permanētes.
 h Cui ad eos quidē qui ppter vtile vel ppter delectabile amici existunt: cū non adhuc
 hoc habent: nichil in cōueniens dissolui. illoz enim erant amici quibus deficientibus
 rōnabile nō amare. Accusabit aut vtriq; aliq; si. ppter vtile vel ppter delectabile amās: simul
 et ppter morem. quod et in principio diximus plures differentie sunt amicis: cum non siltter
 existimāt et sint amici. Cum quidē igitur decipiat quis et suspicet amari. ppter morem nichil
 illo tale opante: seipm cauetur vtriq;. Cum aut ab istius similitudine decipiat: iustum accusare
 decipiente: et magis q̄ eos qui numimaviolāt: quāto altius malignitas circa honorabilibus
 mala operatio. Cui aut accipiet vt bonum: fiat aut malū: et videat vtrum amandū vel non
 possibile: si quidē nō omne amabile sed bonum: neq; oportet. amatozē malū enim non oportet

KHēic
Funus
Sponsalia

esse neq; assimilari prauo. dictum est aut qm simile simili amicum. **¶** Utrum igitur cōfestim
 dissolendum vel non oibus: sed insanabilibus. ppter maliciam. directionem aut habētibus
 magis adiuuandū ad morem q̄ substantiam. quāto melius. et amicitie magis p̄p̄tū. videbit
 aut vtiq; dissolues nichil incōueniens facere. non enī huic vel tali amicus erat. alteratū igitur
 impotēs resaluare recedit. **¶** Si autē hic quidē p̄maneat. hic autē epiceus magis fiat. et multū
 differat. vnde: vtrū vtendū amico vel non cōtingit. in magna autē dīstātia maxime manifestū
 fit: puta in iis que ex puericia amicitia. si enī hic quidē permaneat puer scōm merite: hic autē
 vir sit qualis optimus. qualiter vtiq; erunt amici. neq; placēs eis dē. neq; gaudentes et tristati.
 neq; enī circa adinuicē hec existunt ipsi: sine his autē non erat amicos esse. cōuiuere enī non
 possibile. dictum est autē de his. **¶** Utrum igitur nichil alienius ad ipm habendum: q̄ si non
 factus esset amicus vtiq; / si autē oportet mēōriam habere facte cōsuetudinis: et quēadmodum
 amicis magis q̄ extraneis existiamus oportere largiri. sic factis attribuendū aliqd̄ propter
 antefactam amicitiam. cum non ppter sup̄abundantiā malicie dissolutio fiat. **Cap. III.**
 a **¶** Adicabilia autē que ad amicos et quibus amicitie determinatur: vidēt ex iis que ad
 seipm̄ venisse. **¶** Donunt enī amicitia volentē et opantē bonavel appariētia illius gratia:
 vel volentē esse et viuere amico ipsius gra. qd̄ matres ad filios passe sunt: et amicorū
 offensū. hi autē cōuiuere et eadem eligentē vel condolētē. vel cōgaudentē amico. maxime
 autē et hoc circa matres accidit: horum autē aliquo et amicitia determinat. Ad seipm̄ autē horū
 vniū quodq; epiceū existit. reliquis autē scōm q̄ tales existimāt esse. **¶** Utdē enī quēadmodū
 dictum est mensura vnicuiq; virtus et studiosus esse. iste enī cōsentit sibiip̄s et eadem appetit
 scōm oēm aiām / vult vtiq; sibiip̄s bona et appariētia: et operatur. boni enī bonum elaborare
 et sibiip̄s gratia. intellectui enī gratia quod vnusquisq; esse videt. **¶** Et viuere autē vult seipm̄
 et saluari: et maxie hoc quo sapit. bonum enī studioso esse. vnusquisq; autē sibiip̄s vult bonū:
 factus autē talibus nullus eliget oia habere istud quod factum. habet enī et nunc deus bonū:
 sed cns quidē quod aliq̄ est. videbitur autē vtiq; intelligit vnusquisq; esse vel maxime. sed et
 cōiuere talis sibiip̄s vult delectabiliter enī ipm̄ facit. operato: rum teni delectabiles mēōrie:
 et futurozū spes bone. tales autē delectabiles: et theorēmatib; autē abundat mente: cōdoletq;
 et cōdelectatur maxime sibiip̄s. oim enī est idem et triste et delectabile: et non aliud aliq;
 inueniētes enī vt est dicere. **¶** In existere itaq; ad seipsum horum singula epiceū: ad amicum
 autem habere quēadmodum ad seipm̄: est enī amicus alius ipse: et amicitia horum esse aliqd̄
 videtur. et amici quibus hec existunt. Ad seipm̄ autē vtrum est amicitia vel non est: relinquē
 in presenti. **¶** Videbitur autē vtiq; sic esse amicitia scōm q̄ est duo vel plura ex dictis: et quonia
 superabundantiā amicitie ei que est ad seipsum assimilatur. **¶** Utdē autem dicta et multis
 existere: q̄ suis existentibus prauis. igitur scōm q̄ placent sibiip̄s et existimāt epiceus esse: sic
 participant ipsi. quia et valde prauorum et nefariorū nulli hec existunt: sed neq; videtur.
 fere autē neq; prauis. **¶** Differunt autem a seipsis et altera quidē cōcupiscunt: alia vult volunt
 viuere et interimunt seip̄s. **¶** Querunt itaq; mali cum quibus cōmorētur: seip̄s autem su
 giunt. recordatur enim multorum et difficultum et talia altera sperant scōm seip̄s entes: cum
 aliis autē entes obliuiscunt: nichilq; amabile habētēs nichilq; amabile patiunt ad seip̄s:
 neq; gaudent. neq; cōdolent tales sibiip̄s. cōtendit enim ipsozū anima. et hic quidē. ppter
 maliciam dolet recedens a quibusq;: hic autem delectatur. et hec quidē huc / hec autem illic
 trahit: quēadmodū discrepantiā. si autē non possibile simul tritari et delectari: hoc post parum
 tristatur qm̄ delectatus est. et nō vtiq; volebat delectabilia hec fieri ipsi: penitentiā enī prauū
 replent. non itaq; videt prauis neq; ad seipm̄ amicabile disponi. ppter nichil amabile hfe.
 Si itaq; sic habere valde est miserum: fugiendū maliciam intente: et tentandū epicea esse.
 Si itaq; sic habere valde est miserum: fugiendū maliciam intente: et tentandū epicea esse. **Cap. V.**
 b **¶** Beniuolentia autē amicitia quidē videtur: non tamen est amicitia. fit enim beniuolentia
 et ad ignotos et latens: amicitia autem non. prius autem talia dicta sunt. **¶** Sed neq;

amatio est. non enī habet distensionem / neq; appetitum: amationem autem hec sequitur. et
 amatio quidem cum cōsuetudine: beniuolentia autem et ex repentino. quēadmodum et circa
 agonistas accidit. beniuoli enī ipsi sunt et complacent: cooperabuntur autē vtiq; nichil. quod
 enim dicitur repente beniuoli sunt: et superficialiter diligunt. **¶** Utdē vtiq; principium
 amicitie esse: quēadmodū eius quod est amare ea q̄ per viliū delectatio. nō enim delecta-
 tus specie nullus amat: gaudēs autē specie nichil magis amat. sed cum absentem desideret / et
 presentiam cōcupiscit. sic vtiq; et amicos non possibile esse nisi beniuolos factos: beniuoli autē
 facti nichil magis amant. vult enim solum bona quibus sunt beniuoli: cooperabuntur autē
 nichil vtiq; neq; turbabuntur pro ipsis. **¶** Propter quod trāsferens dicit quis vtiq; ipsam
 principium esse amicitie: diuturnam autē et in cōsuetudinem aduenientē: fieri amicitiam. non
 eam que ppter viliū. neq; eam q̄ propter delectabile. non enī beniuolentia in his fit. **¶** Beneficiatus
 quidē pro qb; passus est retribuit beniuolenti iusta operans. volens autē aliquid bene operari
 spem habens abundante per illum: non videtur beniuolus illi esse. sed magis sibiip̄s. quēad-
 modum neq; amicus si curet ipsum propter quendam vsum. **¶** Totaliter autem beniuolentia
 ppter virtutem et epiciam quam ad fit: cum huic bonus quis appareat / vel fortis vel aliquo
 talium / quem admodum et in agonistis diximus. **Cap. VI.**
 a **¶** Adicabilia autē et cōcordia. propter quod nō est homodotia: hec quidē enī et ignoran-
 tibus adinuicem existit vtiq;. **¶** Neq; circa quodcūq; cōsentientes cōcordare aiunt:
 puta eos qui de celestibus: non enī amicabile de his cōcordare. **¶** Sed ciuitates cō-
 cordare aiunt / cum de cōferentibus consentiant: et eadem eligant et operent cōiter opinata.
 circa opabilia itaq; concordant: et horum circa que in magnitudine: et cōingentia ambobus
 existere vel omnibus. puta ciuitates: cum omnibus videantur principatus eligibiles esse / vel
 compugnare. **¶** Lacedemoniū: vel principari Pittacum qm̄ et ipse voluit. **¶** Cum autem vtiq;
 seipm̄ velit quēadmodum qui in phenis: cōtendūt. non enim est cōcordare sibiip̄s: vtiq;
 benevelles quodcūq; sed quod in eodem. puta cum et plebs: et epices: optimos principari. sic
 enim omnibus sit quod appetunt. **¶** Politica autē amicitia videtur cōcordia: quēadmodum
 et dicit. circa cōferentia enim est et que ad vitam cōuenientia. **¶** Est autē talis cōcordia in iis
 qui epicees. isti enim et sibiip̄s concordat: et adinuicem in eisdem existentēs: vt est dicere.
 talium enim manent voluntates et non trāsfluunt: quēadmodum Euripus. voluntq; iusta et
 conferentia: hec autē et cōmuniter appetunt. **¶** Prauos autē non possibile cōcordare tamen
 nisi parum: quēadmodū et amicos esse: sup̄abundantiā appetēs in vtilibus: in laboribus
 aut et ministratiōibus deficientes. sibiip̄s autē vnusquisq; volens hoc. proxtimum p̄scrutatur
 et prohibet. non enim seruatiū cōmune perditur. accidit igitur ipsis contendere adinuicem
 quidem cogentes: ipsos autem non volentes iusta facere. **Cap. VII.**
 b **¶** Benefactores autem beneficiatos videtur magis amare q̄ bene patietes operantes.
 et vt p̄ter rationem factum queritur hoc. pluribus quidem igitur videtur quonia hi
 quidē debent. his autē debetur. quēadmodum igitur in mutuis debētēs quidē volūt
 non esse quibus debent: accōmodantes autē et curant debentium salutem: sic et beneficiatēs
 velle esse patietes: vt lucrantes gratias: his autē non esse curā reddere. **¶** Epicharmus quidē
 igit forte vtiq; dicit hoc dicere ipsos et malo vidētēs. **¶** Assimilatur autē humano. immemores
 enim multi: et magis bene pati q̄ facere appetunt. **¶** Utdē autem vtiq; et naturalis: effez
 non similis et que circa accōmodantes: non enim est amatio circa illos: sed eius qd̄ est saluari
 voluntas lucri gratia. beneficiatēs autem amant et diligunt bene patietes: est nichil sunt
 vtilēs: neq; posterius stant vtiq;. **¶** Quod et in artificibus accidit. omnis enim proprium opus dili-
 git magis q̄ diligat vtiq; ab opere animato facto. maxime autem forte hoc circa poetas ac-
 cidit. sup̄diligunt enī isti: proptia poemata diligentes: quēadmodum filios. talivtiq; assimila-
 tur et quod benefactorū. bene passū enī opus est ipsozū: hoc itaq; diligunt magis q̄ opus /
 facientes. **¶** Huius autem causa quonia esse omnibus: eligibile et amabile. sumus autem agere
 actu: in viuere enim et operari actu. vtiq; faciens: opus est quodāmodo. diligunt itaq; opus:
 quia et esse. hoc autē naturale. quod enim est potentia: hoc actu opus nunciat. **¶** Simul autem
 et benefactori quidem bonum quod secundum actum: quare gaudet in quo hoc. patienti autē

duō dō dē iā
Cooperatio
Eadē opinio

Lacedemonij
Pittacus
Beniū

Euripus

Epicharmus

Poete

nullum bonū in opante: sed siquidē cōferens. hoc aut minus delectabile et amabile. Delectabilis aut est actus p̄sentis quidē futuri autē spes facti aut memoria. delectabilissimum aut quod scdm actum et amabile s̄lter. et quidē igitur qui fecit manet opus: bonū enī diuturnū. patienti aut vtile transit. Et memoria bonorum quidē delectabilis. vtilium aut non oīno. vel minus. expectatio autē ecōuerso habere videt. Et amatio quidē factioni assimilata: amari autē ei quod est pati. super excellentibus aut vtiqz circa actum: sequitur amare et amabilia. Adhuc autē que laboriose fiunt omnes magis diligunt: puta et pecunias possidentes accipiunt. videntur itaqz bene pati quidē illaboriosum esse: benefacere autē operosum. propter hoc autē et matres amatrices magis filiorum. laboriosior enim generatio. et magis sciunt q̄ ipsarum. videbitur autem vtiqz hoc et benefactoribus esse proprium.

Lap. VIII.

30 **U**bitatur autē vtrum oportet amare seipsum maxime vel alium aliquem. increpant enim eos qui seipsum maxime diligunt: et vti in turpi amatores sui vocant. Videtur qz prauus quidē sui ipsius gratia omnia agere: et quanto vtiqz deterior: sit tanto magis. accusant itaqz ipsum vel ut quoniam nichil a seipso agit. ep̄ices autē propter bonum: et quāto vtiqz melior sit magis propter bonum. et amici gratia. que aut sui ipsius p̄terit. Rationibus autem his opera dissonant non irrationabiliter. aut non oportet amare maxime amicum. amicus autē maxime quis illi: cui maxime vult bona illius gratia: etsi nullus sciat. hec autem existunt maxime ipsi ad seipsum. et reliqua vtiqz omnia quibus amicus determinatur. dictum est enim quoniam ab ipso omnia amabilia et ad alios perueniunt. Sed et prouerbia omnia cōsentiant: puta hec vna anima. et cōmuna que amicorū. et equalitas amicicia: et genu tibi propinquum. hec enim omnia ad seipsum maxime existunt: maxime enim amicus sibi ipsi. et amandum itaqz maxime seipsum. **U**bitatur autē cōueniēter vtrius debitum sequi ambabus habentibus credibile. **E**t forte igitur oportet tales sermonum diuidere: et deteriare in q̄ntum vtiqz et quo verū dicunt. si itaqz accipiamus amans sui qualiter vtiqz dicunt: forte vtiqz fiet manifestum. **U**t opprobrium quidē igitur ducentes ipsum: amatores sui vocant ipsos qui sibi ipsi tribuunt plus in pecuniis et honoribus: et delectationibus corporalibus. hec enim multi appetunt: et student circa ipsa vt optima entia: propter quod et circūpugnabilia sunt. circa hec vtiqz plus habentes largiuntur cupiscētis et totaliter passionibus: et irrationabili anime: tales autem sunt multi. propter quod et appellatio facta est a multis prauo existēte. iuste vtiqz sic philautus exprobatur. quoniam autem talia sibi ipsi tribuentes cōsueuerunt dicere multi philautus: non immanifestum. si quis enim semper studet iusta agere ipse maxime oīm vel temperata. vel qualiacunqz alia eorum que secūdm virtutes: et totaliter semper bonum sibi ipsi acquirit. nullus dicit philautum hunc: neqz vituperabit. **E**t videbitur autem vtiqz talis magis esse philautus: tribuit enim sibi ipsi optima et maxime bona: et largitur sui ipsius principalissimo: et omnia huic obediunt. **Q**uemadmodum autem et ciuitas principalissimum maxime esse videtur: et omnis alia congregatio: sic et homo. et philautus vtiqz maxime hoc diligens et huic largiens. et cōtinens vtiqz et incōtinens dicitur in tenere intellectum vel non vt hoc vnoquoqz ente. **E**t egisse videtur ipsi et voluntarie: que cum ratioe maxime. quoniam quidē igitur hoc vniuersis quibus est vel maxime non immanifestum. et quoniam ep̄ices maxime hoc diligit. **P**ropter quod philautus maxime vtiqz erit: secundum alteram speciem exprobati: et differens tantum q̄ntum secundum rationem viuere aut secundum passionem: et appetere vel simpliciter bonum vel visum conferre. **C**irca bonas quidem igitur actiones differenter studentes omnes recipiunt et laudant. **O**mnia autē cōtendētibz optima agere: et cōmuniter vtiqz omnium erunt quibus indiget: et propria vniuersis maxima bonorum: siquidem virtus tale est. quare bonum quidem oportet philautum esse. etenim ipse iuuabit bona agens: et alios iuuabit. malum autem non oportet: sed et enim et seipsum et proximos prauis passionibus sequēs. **A**d alio quidē igitur dissonat que oportet agere et que agit. omnis enim intellectus eligit optimum sibi ipsi: ep̄ices autem obedit intellectui. **E**ternum enim quod de studioso: et amico: gratia multa agere et pati: et si oportet mori. prouidet enim et pecunias: et honores: et totaliter circūpugnabilia bona: procurans sibi ipsi bonum. paucum enim sp̄s delectari valeat magis eligeret vtiqz: q̄ multi quiete. et viuere bene annu q̄ multos annos

φιλῶν τῶν ἑματόν: sui

qualiter cūqz: et vnam actionem bonam et magnam q̄ multas et prauas. morientibus autē hoc forte accidit. eligunt vtiqz magnū bonum sibi ipsi: et pecunias prouiciunt vtiqz in quo plura recipiēt amici. sunt enim amico quidē pecunie: ipsi autē bonum. maius autē bonū sibi ipsi tribuit. **E**t circa honores autē et principatus idem modus. oīa enim amico hec prouiciēt: bonum enim ipsi hoc et laudabile. cōueniēter vtiqz videtur studiosus esse p̄ce oibus eligens bonū. **C**ōtingit autē et actioes amico prouicere: et esse melius eo q̄ ipsum opari: causam amico fieri. **I**n oibus itaqz laudabilibus studiosus videtur sibi ipsi bonum plus tribuens: sic quidem igitur oportet philautum esse quē admodū dictum est: vt aut multi non oportet.

Lap. VIII.

36 **U**bitatur autē et circa felicem si indigebit amicis: vel non. nichil enim aiunt opus esse amicis: beatis et per se sufficientibus: existunt enim ip̄is bona per se. sufficientes igitē entes nullo indigere. amicum autē alterum ipsum entem tribuere que per seipm non potest. vnde cum demon bene dicit: quid opus est amicis? Assimilata autē incōuenienti: hec omnia attribuetes bona felici: amicos non assignare. quod videtur exterius bonorū maximū esse. siqz amici magis est bisfacere q̄ pati et est boni et virtutis benefacere: melius autem benefacere amicis: q̄ extraneis: bene passis quibus indigebit studiosus. **P**ropter quod et querit vtrum in bonis fortunis magis opus est amicis vel in infortunis: vt et infortunato indigente bisfacetur: et bene fortunatis quibus bene facient. **I**n cōueniens autē forte et hoc: solitariū facere beatum. nullus enim eligeret vtiqz scdm seipm omnia habere homo. politicum enim homo: et cōiuere aptus natus. et felici itaqz hoc existit. que enim nature bona: habet. manifestum autē q̄ cum amicis et iis qui sunt ep̄ices melius: q̄ cum extraneis: et quibus cūqz cōmorari. opus est ergo felici amicis. **Q**uid igitur dicunt primi et quo verū dicunt? **E**t q̄ multi amicos existunt viles esse: et talibus quidem igitur non indigebit beatus: quia bona existunt ipsi. neqz vtiqz iis qui propter delectabile vel in parum. delectabilis enim vita ens: nichil indiget 38 supinducta delectatione. non indigens aut talibus amicis non videt indigere amicis. **E**t hoc autem non est forte verum. in principio enim dictum est: quoniam felicitas operatio quodā est. operatio autē manifestum quoniam sit: et non existit: quē admodum possessio quodā. **S**i autem felix esse est in viuere et operari. boni aut operatio studiosa et delectabilis scdm seipm: quē admodū in principio dictum est: est autē et proprium delectabilium: specularem autem magis possumus. primos q̄ nosmet ipsos: et illoz actiones q̄ proprias: studiosorum vtiqz actioes amicorū entium: delectabiles bonis. ambo enim habent que natura delectabilia: beatus vtiqz amicis talibus indigebit. siquidem specularem eligit actioes studiosas et proprias: tales autē que boni amici entis. **E**xistimant autē oportere delectabiliter viuere felicem: solitariū quidē igitur difficilis vita. non facile enim scdm seipm operari cōtinue: cum alteris aut et ad alios facile. erit igitur operatio magis cōtinua: delectabilis existens scdm seipsum. quod oportet circa beatū esse. studiosus enim scdm q̄ studiosus: iis que scdm virtutem actioibus gaudet: iis autē que a malicia tristatur. quē admodum musicus bonis melodius delectatur: in prauis aut tristatur. fiet autem vtiqz et alcesis quodam virtutis ex cōiuere bonis: quē admodū et **T**heognis ait. **H**ab alius autē intendētibz videtur studiosus amicus studioso natura esse eligibilis. natura enim bonum: dictum est quoniam studioso bonum: et delectabile est scdm seipsum. vilius autem determinat animalibus potentia sensus: hominibus autē sensus vel intellectus. potentia autē ad operationem reducitur: principale autē in operatione. videtur autē viuere esse principaliter sentire vel intelligere. viuere autē eo: que scdm seipsum bonorum et delectabilium: determinatū enim. determinatum autē eius que boni natura. **N**atura autē bonum: et ep̄ici. propter quod videtur oibus delectabile esse. nō oportet aut accipere malā vitam: et corruptam neqz in tristitia. indeteriata enim talis quē admodū existētia ipsi: in habitis aut de tristitia erit manifestus. **S**i autem ipm viuere bonum: et delectabile: videtur autē et ex eo qd est oēs appetere ipm: et maxime ep̄ices et beatos: his enim vita eligibilior: et horū beatissima vita. vidēs aut quia videt sentit: et audiens quoniam audit: et vadens quā vadit: et in aliis s̄lter est aliqd sentiens quoniam opamur. quare sentimus vtiqz quā sentimus: et intelligemus quoniam intelligimus. hoc aut quā sentimus vel intelligimus quoniam sumus. esse enim: et sentire erat: vel intelligere. sentire aut quoniam viuere: delectabilium scdm seipsum. natura enim bonum vita. bonum autem existens

ἀρετῆς ἑκείνου ἡ θεογνῖς

E i

in seipso sentire: delectabile, eligibile aut viure: et maxime bonis, qm esse bonum est ipsis/ et simul delectabile, sentientes eni quod scdm seipm bonum delectant. Et aut ad seipm habet studiosus: et ad amicum, alter eni ipse amicus est, queadmodum igitur seipm esse eligibile est vnicuique: sic et amicum vel proxime, esse aut eligibile erat: propter sentire ipm bonum entem, talis aut sensus delectabilis scdm seipm: consentire ergo oportet: et amicum qm est, hoc aut fiet vtiqz in couiure et cocicare sermonibus: et mente: sic eni vtiqz videbit couiure in hoibus dici: et non queadmodum in pecoribus in eodem pasci. Si itaqz beato esse eligibile est scdm seipm bonum natura ens: et delectabile/ proximum aut et quod amici est: et amicus eligibilis erit. Quod aut est ipsi eligibile: et hoc oportet existere ipsi: vel sic indiges erit, opus ergo erit felicitanti amicis studiosis.

Cap. X.

Trum igitur plurimos amicos faciendum/ vel queadmodu in peregrinatione pudenter dictum esse videtur: neqz multum peregrinus neqz non peregrinus nocet: et in amicitia cogruet neqz non amicum esse, neqz rursus multum amicum scdm supabundantiam. His quide igitur qui ad oportunitatem, et oino videbitur cogruere quod dictum est, multis eni remissitate laboriosum: et non sufficiens vita ipsi hoc agere. Plures itaqz qz qui ad propriam vitam sufficetes: nimis distractiui et impeditiui ad bene viuere, nichil ergo opus est ipsis. Sed et qui ad delectationem: sufficiunt pauci, queadmodum in cibo delectamentum. Studiosos aut vtriu plures scdm numerum: vel est quedam mensura et amicitabilis multitudinis queadmodum ciuitatis, neqz enim ex decem hoibus fit vtiqz ciuitas neqz ex decem myriadibus dhuc ciuitas est, quantum aut non est forte aliquid vnum: sed omne intermedium quorundam determinatorum, et amicorum vtiqz est quedam multitudo determinata. Et forte qz plures cu quibus vtiqz poterit quis couiure: hoc enim videbat amicitabilis esse. Quonia aut non possibile est multis couiure et distribuere seipm: non immanifestum. Adhuc aut et illos oportet amicos adiucem esse: si debent omnes adiuuicem comorari, hoc aut operosum in multis existere. Difficile aut fit et congaudere et codolere familiariter multis, versimile eni coincidere simul butic quide delectari, huic aut cotristari, forte igitur bene hec non querere vt multis amicissimum esse: sed tot quot in couiure sufficetes, neqz eni videbitur vtiqz conigere multis esse amicum valde: propter quod neqz amare plures, supabundantia enim quead esse vult amicitie, hec aut ad vnu et valde vtiqz ad paucos. Sic aut videtur habere et in rebus, non sunt eni amici multi scdm etericam amicitiam: hymnizate aut in duobus dicitur. Poliphili aut et omnibus familiariter potietes/ nulli vident amici: tamen politice quide quos et vocant placidos. Politice quidem igitur est in multis esse amicum/ et non placidum entem sed vt vere epicea, propter virtutem aut et propter seiplos non est ad multos: amabile aut et paucos inuenire tales.

Cap. XI.

Trum aut in bonis fortunis amicis opus est magis vel in infortunis. In abobus eni requiritur: et eni infortunati indigent auxilio/ et fortunati couiuetibus et quibus benefaciatur, volunt eni bene opari. Necesse est quide magis vtiqz in infortunis: ppter qd vtilibus hic opus est, abelius aut in bonis fortunis: ppter quod et epices querunt, hos eni eligibilis bnficiare: et cum his couersari. Est eni et presentia ipsa amicoz delectabilis et in bonis fortunis et in infortunis, alleuiatur eni tristitia codolentibus amicis, ppter qd et dubitabit aliquis vtriu queadmodu graue transsumit: vel hoc quide non: presentia aut ipsoz delectabilis existens/ et intellectus eius quod est condolere: minorem tristitiam facit, si quide igitur, ppter hoc vel, ppter aliud aliquid alleuiatur: dimittat, accidere aut igitur vide qd dictum est. Videtur aut presentia mixta quide ipsoz esse, ipm quide enim videre amicos delectabile aliterqz: et infortunato: et fit qd ad auxiliu ad non tristari: cosolatiu eni amicus et visione et sermone si fit epidetius, nouit enim morem et in quibus delectat et tristat, tristat aut sentire in ipsis infortunis: triste, omnis eni fugit: tristitie causa esse amicus, ppter qd viriles quidem scdm naturam reuerentur cotristari amicos ipsis, et si non supendant in non tristitia eam que illis fit: tristitiam non sustinent, totaliterqz in complorantibus non coplacet/ ppter neqz esse ipse ploratiuus, mulieres aut et tales viri coangustatis gaudent et amant vt amicos et codolentes, imitari aut in omnibus oportet videlicet meliorem. In bonis fortunis

Uti dicitur Numerus de centum milia continentis

Uti dicitur Laudo, hinc hymnizos de dicit et hymnizate laudatus famatus.

autem amicoz presentia et conuersationem delectabilem habet et intelligentiam: qm delectantur in ipsis bonis. Propter quod videbit vtiqz oportere ad bonas fortunas vocare quide amicos propter: beneficium enim oportet esse bonum, ad infortunia aut pigritantem: tradere enim vt minimum oportet maloz, vnde hoc sufficiter ego infortunas, maxime aut ad vocandum cum debeant pauca turbati, magna ipsum iuuare. Ire autem cotrario forte cogruet ad infortunas quide non vocatione propter, amici eni benefacere maxime iis qui in necessitate et hoc non dignificandus: ambobus eni melius et delectabilius, ad bonas fortunas aut cooperatem quide propter: et eni ad hoc necessitas amicoz, ad bonam passionem aut quiete, non eni bonum propter fieri: iuuari, opinionone aut in delectationis immorari forte reuerendū: quadoqz eni accidit, presentia itaqz amicoz in oibus vtiqz eligibilis videtur. Cap. XII.

Trum igitur queadmodum in amantibus videtur delectabilissimum est: et magis eligibilissimum est couiure, cocatio enim amicitia, et vt ad seipm habet sic et ad amicum, Circa seipm autem sensus quonia est eligibilis: et circa amicum vtiqz, operatio aut fit ipsius in couiure: quare conuenienter hoc appetunt. Et quod aliqui est finis esse vel cuius gratia eligunt viuere: in hoc cum amicis volunt conuersari, propter quod hi quidem compotant/ hi autem colludunt ad aleas/ alij aut et coexercitant/ et conueniunt/ et cophilosophant/ singuli in hoc cotruantes: quod cuiqz maxime diligunt eorum que in vita, coniuere enim volentes cum amicis: hoc faciunt et iis cocant/ quibus existimant coniuere. Sit igitur prauorum quide amicitia mala, cocant eni prauis instabiles entes: et mali aut sunt assimilati adiuuice, que aut eoz qui epices coacta colloquis: videtur aut et meliores fieri opantes et dirigetes adiuuice: recipiunt eni abiuuicem quibus et complacent, vnde bona quidem enim a bonis De amicitia quide igitur in tantu dictum sit: sequens aut vtiqz erit pransure de delectatione.

De amicitia quide igitur in tantu dictum sit: sequens aut vtiqz erit pransure de delectatione. Cap. I.

Est hec autem de delectatione forte sequit pertransire, maxime autem videtur coappropiari generi nostro: ppter quod eruditius uenies eacis omnes delectatione et tristitia. Videtur autem et ad moris virtutem maximum esse gaudere quibus oportet: et odire que oportet, protenduntur enim hec per oem vitam: inclinationem habentia et potentiam ad virtutem et felicem vitam, delectabilia quide enim eligunt: tristitia aut fugiunt, pro talibus aut nequaqz videbitur eligendum esse: aliterqz et multam habentes dubitationem, hi quide enim bonum delectationem dicunt/ hi aut cotrario valde prauum/ hi quidem forte persuasi sic et habere/ hi aut existimantes melius esse ad vitam nostram enticiare delectationem prauoz: est non est, inclinare enim multos ad ipsam et seruire delectationibus: ppter quod oportet in contrarium ducere: venire eni vtiqz sic ad modum. He forte autem non bene hoc dicitur, de iis eni que in passionibus et actionibus: sermones minus sunt credibiles operibus, cum igitur dissonat iis que scdm sensum: contemni et verum cointerimunt, vituperans eni delectationem visus aliqui, appetens: inclinari videtur ad ipsam vt talem existentem oem, deterniare eni non est multoz, Videtur igitur veri sermonum non solum ad scire nullissimum esse/ sed et ad vitam, conuenientes eni entes opibus creditur: ppter quod prouocant intelligentes et viuere scdm ipsos, talium quidem igitur sufficienter: dicta autem de delectatione superueniamus. Cap. II.

Uti dicitur de Substantes

Cap. II.

Utorus quide igit delectatione p se bonu existimabat esse: ppter oia videre delectantia ipam et roalia et irroalia in oibus aut esse eligibile epices: et maxime potentissimu, oia aut ad idem ferri: vt oibus optimum nuiciat, vnu quodqz eni sibi ipsi bonu inuenire queadmodu cibum, oibus igit bonu: et qd oia appetunt bonu esse. Leceban aut sermones ppter moris virtutem magis qz, ppter ipsos, differet eni videbat esse teperas, non itaqz vt amicus delectationis videbatur hoc dicere: sed sic habere scdm veritatem, Non minus aut existimabat esse manifestum et cotrario, tristitiam eni scdm seipm seipsum fugiendum esse: similiter igitur contrarium eligibile, Ad maxime autem eligibile esse quod non, ppter alterum neqz alterius gratia eligimus: tale aut confessum est esse delectationem, nullum enim interrogare cuius gratia delectatur: vt scdm seipsum existentem eligibilem delectationem. E ij

Plato

Appositamq; cuiusq; bonoꝝ eligibilis facere: puta ei quod est iuste agere / et temperatū esse
 augeri vtiq; bonū ipsi. **U**idē autē sermo: bonoꝝ ipsam enūciare et nichil magis altero. oē
 enī cum altero bono eligibilis: q̄ solitariū. **T**ali vtiq; ratio ē et Plato interimit qm̄ nō est de
 lectatio per se bonū. eligibiliorē enī esse cū prudentia delectabile vitā: q̄ sine. si autē mixtū me
 lius: nō esse delectationē p se bonū. nullo enī appposito ipsi p se bonū eligibili? fieri. **C** Ad anise
 stū autē q̄ neq; aliud nichil p se bonū vtiq; erit: qd̄ cū aliquo secūdu sc̄ipsum bonoꝝ eligibili? **4**
 fit. qd̄ igit̄ est tale quo nos cōicam? : tale enī q̄rit. **C** In istas autē q̄ nō bonū qd̄ oīa appetūt
 nichil dicūt. qd̄ enī oībus videt̄: hoc esse aimus. intermēs autē hanc fidoē: nō oīno creobilia
 dicit. si quidē enī que sine intellectu appetunt ipsas: erat vtiq; aliqd̄ quod dicit̄. si autē et que
 sapiunt: qualiter dicent vtiq; aliqd̄: forte autē et in prauis est aliqd̄ naturale bonū melius q̄ se
 cundum se ipsa: quod appetit. pp: iū b onū. **C** Nō videt̄ autē neq; de cōtrario benedici. non
 enī aiunt si tristitia malū est: delectationē bonū esse. opponit enī et malū malo: / z ambo ei quod
 neutrum: dicentes hoc autē: nō male. nō tamē in ius que dicta sunt verū dicentes. ambobus
 enī entib? malis: et fugiēda opozuit esse ambo. neutris autē: vel alterū vel similitē. nunc autē
 videt̄ hanc quidē fugientes vt malū: hanc autē eligentes vt bonū: sic vtiq; et opponuntur.
Un tamē si nō qualitatū est delectatio: ppter hoc neq; bonoꝝ. neq; **Lap. III**
 n enī virtutis operatōes qualitates sunt: neq; felicitas. **C** Dicunt autē bonū quidē de
 terminatū esse. delectationē autē indet̄minatū esse: qm̄ recipit magis et minus. **7**
Si quidē igit̄ ex delectari hoc iudicat̄: et circa iustitiā et alias virtutes sc̄dm̄ quas manifeste autē
 magis et minus quales existere: et sc̄dm̄ virtutes erit idē. iusti enī sunt magis et fortes. est au
 tem iuste agere et temperate agere magis et minus. si autē in delectatōibus: ne forte nō dicunt
 causā q̄ sint he quidē immitte: he autē mixte. qd̄ autem. phibet quēadmodū sanitas determi
 nata existens recipit magis et minus: sic et delectatiōem. nō enī cadē cōmēnsuratio in oībus
 est: neq; in eodē vna quēdā semp. sed remissa pmanet vtiq; ad qd̄: cū differit in magis et min? .
C Perfectiō q; p se bonū ponentes. motiōes autē et gñationes imperfectas: delectatiōez motio
 nem et generationē enūciare tentāt. **N**ō bene autem videt̄ dicere neq; esse motiōē. omni
 enī motū. ppriū esse videt̄ velocitas et tarditas: et si nō sc̄dm̄ se ipsum: puta quod mūdō ad
 aliud. delectatiōem autē horū neutriū existit. delectatiū fuisse quidē enī est velocit̄ quemadmodū
 iratum fuisse. delectari autem nō: neq; ad alterum. ire autem et augeri et oīa talia: trāspōnere
 quidē igit̄ in delectationē velociter et tarde est: operari autem sc̄dm̄ ipsa: velociter nō est. dico
 autem delectari. **E**t generatio qualiter vtiq; erit: videt̄ enī nō ex quocunq; quodcunq; fieri:
 sed ex quo fit in hoc dissolui. et cuius generatio delectatio: huius tristitia corruptio. **C** **8**
Et di
 cunt autē tristitiā quidē defectum esse eius quod sc̄dm̄ naturā: delectatiōem autem repletio
 nem. hec autem sunt corporales passionēs. **S**i igit̄ est eius quod secundum naturā repletio
 delectatio: in quo repletio: hoc vtiq; et delectabit. corpus ergo. non videt̄ autem. non est er
 go repleto delectatio: sed facta quidem repletionē delectabit vtiq; aliquis: et in casus trista
 bitur. **O**pinio autem hec videt̄ facta esse ex iis que circa abum tristitiis et delectationibus:
 indigentes enī factos: et p̄tristatos delectari repletionē. hoc autem nō circa oēs delectatio
 nes accidit. sine tristitia enī sunt mathematice: et carum que sc̄dm̄ sensus et per olfactum: sed
 et auditōes et visōes. multe autem et memorie et spes: cuius igit̄ he generationes erūt: nul
 lius enim defectus facti sunt: cuius fiat vtiq; repletio **C** **9**
Ad proferentes autem p̄rosissimas
 delectatiōis: dicit quis vtiq; quoniā nō sunt hec delectabilia. nō enim si male dispositio de
 lectabilia hec sunt: existimandum ipsa et delectabilia esse simpliciter nisi in his. quemadmodū
 neq; laborantibus sana vel dulcia vel amara: neq; rurs? alba que videt̄ patientib? ophthal
 mia: vel sic vtiq; dicit̄ qm̄ delectatiōes quidem eligibiles sunt: nō tamen ab his quemadmo
 dum et ditari: p̄cedentū autem non. et sanum esse: non tamen quodcunq; comēnent. **E**l spe
 cie differunt delectationes. altere autem que a bonis ab iis que a turpibus. et non ē delectari
 ea que iusti: non entem iustum. neq; ea que musici: non entem musicum. similiter autem et in
 aliis. **C** **A**d manifestare autem videtur et amicus alter ens ab abulatore: non existentem bo
 num delectationem / vel differentes specie. hic quidem enim ad bonum videtur colloqui.
12
 hic autem ad delectationem. et hic quidem vituperatur / hunc autem laudant vt non

δοξα λυσι
αίτιος οτι:

ad altera colloquentem. **N**ullus vtiq; eligeret vivere: pueri mentem habens per vitam: delectatus
 in quibus pueri vt existimant maxime: neq; gaudere faciens quid turpissimum: ne
 qua; debens tritari. **E**t circa multa studium faceremus vtiq;: et si neq; vnam inferat delectationem:
 putare videtur: recordari / scire: virtutes habere. si autem et necessitate sequuntur his
 delectatiōes nichil differet. eligeremus enim vtiq; hec: est non fieret vtiq; ab his delectatio.
Quoniam quidem igitur neq; per se bonum delectatio: neq; omnis eligibilis: manifestum
 videtur esse. et quoniā sunt quēdā eligibiles sc̄dm̄ se ipsas differentes specie vel a quibus. que
 quidē igitur dicunt de delectatione et tristitia: sufficienter dicta sunt.
Uid autē est vel quale quid manifestius **Lap. IIII**
q fieri vtiq; a principio resumentibus. videtur enim visio quidē sc̄dm̄ quodcūq; tempus
 perfecta esse. non enī est indigens villo quod in posterius factum p̄ficiat ipsius speciem.
 tale autem videtur et delectatio: totum enī quoddā est. et sc̄dm̄ nullum tempus accipit quis
 vtiq; delectatiōem: cuius in plus tempus facte perficiet species. **P**ropter quod neq; motus
 est. in tempore enī omnis motus: et finis alicuius. puta edificatiua perfecta cum faciat quod
 appetit: vel in omni tempore vtiq; vel hoc. in partibus autē temporis omnes imperfecte: z al
 tera specie a tota z abiniuem. lapidum enī compositio altera a columnie virgatione: et hec a
 templatatione. z templi quidem perfecta: nullo enī indigens ad propositum. fundamētū autē
 et trisculpi imperfecta: partis enī vtiq; q; specie igitur differunt. et non est in quocūq; tempore
 accipere motū specie perfectum sed sicut ē in omni. similiter autē z in ambulatione z reliquis
 si enim est latio motus: vtiq; z quo. et huius differentie sc̄dm̄ species volatus / ambulatio / sal
 tatio et talia. non solum autem sic: sed et in ipsa ambulatione. hec enim vnde z quo non idem
 in stadio et parte / et in altera et altera parte / neq; pertransire lineam hanc z illam. non solum
 enim lineam pertransit: sed et in loco existētem. in altero autem hanc illa. **P**er certitudinem
 quidē igitur de motu in aliis dictum est. videtur autē non in omni tempore perfectus esse: sed
 multi imperfecti z differentes specie. si quidē quod vnde z quo specificum: delectationis autē
 in quocūq; tempore perfecta species. **A**d manifesta igitur q̄ altere erunt abiniuem: z totum.
 aliquid et perfectum delectatio. **U**idetur autē vtiq; hoc z et non contingere moueri non
 tempore: delectari autē. quod enī in ipso: nunc totum aliquid. et his autē manifestum quoniā
 et non benedicunt motum vel generatiōem esse delectationem. non enim oīm hec dicuntur /
 sed partibilium z non totorum. neq; enim visionis est generatio: neq; puncti: neq; vnitatis:
 neq; horū nichil motus. neq; vtiq; delectationis: totum enī quoddā. **C** **14**
Sensus autē omnis
 ad sensibile operantis. perfecte autē bene dispositi: ad pulcherrimum sub sensu iacentium. tale
 enim maxime videtur esse perfecta operatio. ipsum autem dicere operari vel in quo est: nichil
 differat. sc̄dm̄ enim vniū quodq; optima est operatio optime dispositi: ad potētissimū eorum
 que sub ipsam. **H**ec autē vtiq; perfectissima erit et delectabilissima. sc̄dm̄ enim oēm sensum est
 delectatio: similiter autem et sc̄dm̄ intellectum z speculationem. delectabilissima autē perfectissi
 ma. perfectissima autē que bene habentis ad studiosissimum eorum que sub ipsam. **C** **15**
Perficat
 autē opatiōez delectatio. non sc̄dm̄ autē eundem modum z delectatio p̄ficiat z sensibile z sensus:
 studiosa enīa. quēadmodum neq; sanitas z medicus similiter causa est eius quod est sanari.
 Sc̄dm̄ vniū quemq; autem sensum quoniā fit delectatio manifestum. aimus enim visiones et
 auditiones esse delectabiles. manifestum autē qm̄ z maxime: cum z sensus fit potentissimus: z
 ad tale opetur. talibus autē enībus et sensibili z sensato semp erit delectatio: existente quidem
 faciente z patiente. **P**erficat autem operationem delectatio non sicut habitus qui inest: sed vt
 superueniens quidā finis vt in iuuenibus pulchritudo. **C** **16**
Et sic quo autē sensibile vel intelli
 gibile sit quale oportet z discernens vel speculans: erit in operatione delectatio. sibi enim
 entibus z adiniuem eundem modum habentibus et passiuo z factiuo: idem aptum
 natum est fieri. **C** **17**
Qualiter igitur continue nullus delectatur vel laborat: omnia enī habentia
 cozpoza non possunt continue operari: non fit igitur neq; delectatio: sequitur enī operati
 onem. **Q**uedam enī delectat noua enīa: p̄terius autem non similiter propter hoc. primum
 quidem enim per desideria inclinata est mens: et intente circa eadem opatur quēadmodum
 secundū visum aspicientes. postea non fit talis operatio sed neglecta: propter quod z delecta
 12

θεοφιλες
σοφιστες
το διδασκαλι
νε εδρεπλα
τιου.

18 tio obscuratur. **C** Appetere autem delectationem existimabit quis vtiq; omnes: quoniam z
viuere omnes appetunt. vita autem operatio quedā est. et vnusquisq; circa hec et in iis ope-
ratur: que et maxime diligit. puta musicus quidem auditu circa melodias. amator autem dis-
cipline mente circa theoreticata. sic autem et reliquorū vnusquisq; delectatio autem perficit
operationes. et viuere autem quod appetunt. rationabiliter igitur et delectationem appetit.
perficit enim vniciq; viuere eligibile ens. **C**trum autem propter delectationē viuere eligi-
mus: vel propter viuere delectationem: dimittatur in presenti. conūsi quidem enim hec vi-
dentur et separationem nō recipere: sine operatione enim non fit delectatio **Lap. V**

19 **H**oc videtur et specie differre. altera enī specie ab alteris existimamus perfici: sic enī
videtur et naturalia: et que ab arte: puta animalia. et arbores: et picture: z imagines
et domus: et vas. similiter autem z operationes differentes specie a differētib; spe-
cie perfici. Differunt autem que mentis ab iis que secundum sensus: et he ipse secundū spe-
ciem. et perficientes itaq; delectationes. **A**pparebit autē vtiq; hoc et ex coappropiari delecta-
tionum vnāquāq; operationi quā perficit. coauget enim operationē propria delectatio. ma-
gis enim singula iudicant: et certius equirunt cum delectatione operantes. puta geometri-
ci sunt gaudentes: eo quod est geometrisare: et intelligunt singula magis: similiter autē z amā-
tes musicam: et amantes edificatiuam: et aliorū singuli augmentant ad propriū opus gau-
dentes ipso. coaugent autem delectationes: coaugentia autem propria. alteris autem specie:
et propria altera specie. **A**d hoc autē hoc vtiq; magis apparebit et eo quod est ab alteris de-
lectationes: imperitiuas operationibus esse. amantes enim fistulas nō possunt sermonibus
attendere: si audiant fistulāntem: magis gaudentes fistulatiua q̄ presenti operatione. secun-
dum fistulatiuam igitur delectatio: eam q̄ circa sermonē operationem corrūpit. similiter autē
hoc et in aliis accidit: cum simul circa duo operetur. delectabilior enī alterā expellit. et si mul-
tum secundum delectationem differat: magis: vt neq; operetur secundum alteram. **P**ropter
quod gaudentes quocunq; vehementer non omnino operamur alterū. et alia facimus aliis
quiete placentes. puta in theatris legumina comedētes cum prauī agonizantes sint: tū ma-
xime ipsūm operantur. **Q**uia autē propria quidem delectatio confirmat operationes: diu-
turniores z meliores facit. aliene autē officiunt: manifestū quod multū distant. scire enim alie-
ne delectationes faciunt: quod proprie tristitia. corrumpunt enī operationes proprie tristitia
puta si huic scribere indelectabile et triste: vel ratio cinari: hic quidē non scribit: hic autem nō
ratio cinatur tristi existente operatione. **A**ccidit itaq; circa operationes contrarium a delecta-
tionibus: et tristitiis propriis. proprie autē sunt: que in operatione secundum seipsam sunt.
aliene autem delectationes dicte sunt: quoniam proximū quid tristitia faciunt. corrumpunt
enī: tamē nō similiter. **C** A differētib; autē operationibus epicia et prauitate: et his qui
dem eligibilib; existentibus: his autem fugiendis: his autem neutris: similes habent et de-
lectationes. et secundum enim vnāquāq; operationem propria delectatio est: que quidem igitur
studiose propria: epices. que autem prauē: mala. etenim cōcupiscentie bonorū quidē lau-
dabiles: turpium verō vituperabiles. **A**magis proprie autem operationibus que in ipsis de-
lectationes cōcupiscentiis. he quidē enī discernere sunt et tēporibus et natura: he autē p̄pinq̄
operationibus et inuiscrete: sic vt habeat dubitationem si idē est operatio delectationis. nō tamē
videt idē quidē delectatio mens esse: neq; sensus. in cōueniens enī. sed propter non separari
videt idē quibus dā. quē admodū igitur operationes altere: et delectatiōes. **D**iffert autē vnus
a tactu puritate: et audit' et olfactus a gustu. similiter vtiq; differunt delectatiōes z ab iis que
circa mentē: et vtiq; ab inuicē. **C** **H**oc autē esse vniciq; aiali delectatiō. ppria: quē admo-
dū et opus: que enī scōm operationē. in vno quoq; autē speculanti hoc vtiq; apparebit. altera
enī equi delectatio: et canis: et hoīs. quē admodū liberacit' ait asinū senum vtiq; diligere
magis q̄ aurū. delectabili' enī nutrimentū auro asinus. q̄ quē igit' diuersorū specie differunt spe-
cie: eas autē que corū dē: in differētes rationabile esse. **C** **D**ifferit autē nō parū in hoib;. eadē
enim hos quidē delectant: hos autē contristant. et his quidē trista et odibilia sunt. his autē
delectabilia: et amabilia. et in dulcibus autem hoc accidit. nō enim eadē videntur febri-
canti et sano. neq; calidum esse debili et bene habenti: similiter autem et in alteris hoc accidit

23 **C** Videtur autem in omnibus talibus esse quod videtur studiose: si autem hoc bene dicitur
(quē admodum videtur et est) vnus cuiusq; mensura virtus: et bonus scōm q̄ talis: et delecta-
tiones erunt vtiq; que huic vident: et delectabilia quibus iste gaudet. que autē huic trista: si
apparent huic delectabilia nichil admirabile. multe enim corruptiones: et nouimenta hoim
sunt. delectabilia autē non sunt: sed his et sic dispositis. **C** **C**onfessas quidē igitur turpes ma-
nifestum q̄ non dicendum delectatiōes esse: preter q̄ corruptis. **E**arum autē que epices esse
videtur qualem vel quā dicendum hominis esse: vel ex operatiōibus manifestum. his enim
sequitur delectatiōes. siue igitur vna est siue plures que perfecti et beati viri: has perficiēs
delectationes principaliter dicuntur vtiq; hominis delectationes esse. relique autē secundo et
submultipliciter quem admodum operationes. **Lap. VI.**

25 **I**ctis autē iis que circa virtutes / et amicitias: et delectatiōes / reliquū est de felicitate
26 **D** typo p̄transire: quia finem / ipsam ponimus humanorū. resumētib; autē predicta:
compēdiosis vtiq; erit sermo. **C** **D**iximus autem quoniam non est habitus. etenim
dormienti per vitam existeret vtiq; / plante viuenti vitam / et infortunato maxime. si vtiq; hec
non placet / sed magis in operationem quandam ponendum: quem admodum in iis que
prius dicta sunt. operationum autem he quidem sunt necessarie et propter altera eligibiles:
he autem scōm scipas: manifestum quoniam felicitatem earum que scōm scipas eligibilium
aliquam ponendum: z non earum que propter aliud. nullo enim indigens felicitas / sed per se
sufficiens. **C** **S**ecundū scipas sunt eligibiles: a quibus nichil queritur propter operationem.
27 **T**ales esse videntur autem que scōm virtutem actiones. bona enim et studiose agere: eorum
que propter se ipsa eligibilium. sed z ludorum delectabiles. non enim propter altera ipsos eli-
gunt. leuunt enim ab ipsis magis q̄ iuuantur: negligentes corpora z possessionem. **R**efugi-
unt autem ad tales conuersationes felicitantium multi: propter quod apud tyrannos ap-
probatur in talibus conuersationibus cutrapeli. que enī appetuntur: in iis tribuunt scipso
28 delectabiles: indiget autem talibus. **C** **V**identur quidem igitur felicitatiua hec esse: propter
eos qui in potentibus his vacare. **N**ullum autem forte signum tales sunt. non enim in po-
tentem esse virtus neq; intellectus: a quibus studiose operatiōes. neq; si ingustabiles isti exi-
stentes delectatiōes sincere z liberales: ad corporales refugium: propter hoc has existiman-
dum eligibiliores esse. etenim pueri que apud ipsos preciosa: optima existimant esse. **R**atiō-
bile vtiq; quē admodū pueris z viris altera videntur preciosa. sic et prauis et iis qui epices.
Quem admodum igitur multotiens dictum est et preciosa et delectabilia sunt: que studiose
talia entia. vniciq; autem que scōm habitū propriū eligibilissima operatio: z studiose autē
scōm virtutem. **N**on in ludo ergo felicitas. etenim inconueniens finem esse ludum: et negoti-
ari et malum pati scōm vitam oēm ludendi gratia. omnia enim (vt est dicere) alterius gratia
eligimus preter felicitatem. finis enim hec. studere autem z laborare ludi gratia: insipientes vi-
detur et valde puerile. ludere autē vt studear: scōm Anacharsum recte habere videtur. requie
enim assimilatur ludus. impōitēs autem continue laborare: requie videtur: non vtiq; finis
requis / sit enim gratia operationis. **V**idetur autem felix vita scōm virtutem esse. hec autem
cum studio sed non in ludo: melioraq; dicimus studiose ridiculis z cū ludo. et melioris semp
particule: et hominis studiose rem operationem. que autem melioris melior: et feliciōs iam.
29 **P**otē q̄ vtiq; corporalibus delectationibus quicunq; et bestialē non minus optimo. felici-
tatem autē nullus bestialē tribuit / si non z vitam. non enī in talibus cōuersationibus felicitas:
sed in iis que scōm virtutem operatiōibus: quē admodū z prius dictum est. **Lap. VII.**

I autem felicitas est scōm virtutem operatio / rationabile scōm optimam. hec autem
vitiq; erit optimi. siue igitur intellectus hoc / siue aliud quid quod vtiq; scōm naturam
videtur principiari / et dominari / et intelligentiam habere de bonis et diuinis: siue oi-
uinum ensz ipsum / siue ipsorum que in nobis diuinissimum: huius operatio scōm propriam
virtutem erit vtiq; perfecta felicitas. **Q**uoniam autem est speculatiua dictum est. confellum
autē hoc vtiq; videbitur esse z iis que prius / z ipsi vero. **O**ptima etenim hec operatio. etenim
eoz intellectus que in nobis: et cognoscibilium circa que intellectus. **A**d hoc autē continuū
ma / speculari enī possumus continue magis: q̄ operari quod citiq;. **E**xistimamus q̄ oportere

Anacharise

Utrumque
Sufficiens

delectationem admittam esse felicitati. delectabilissima autem earum que secundum virtutem operationum: que secundum sapientiam confessi sunt. videtur enim philosophia admirabilis delectationes habere puritate et firmitate. rationale autem scientibus que quercibus delectabiliorum conuersionem esse. Et que dicitur autarcia circa speculatiuum maxime virtus erit. ad viuere quidem enim: necessarius et sapiens et iustus et reliqui indigent. talibus autem sufficienter largitis: iustus quidem indiget ad quos iuste operetur. cum quibus: similiter autem et temperatus et fortis et aliorum virtuosusque. sapiens autem secundum seipsum ens potest speculari. et quanto virtus sapientior fuerit: magis. melius autem forte cooperatores habere: sed tamen per se sufficientissimus. Videtur virtus autem ipsa sola propter seipsum diligere: nichil enim ab ipsa fit preter speculari. ab operabilibus autem vel plus vel minus acquirimus preter actionem. Videtur autem felicitas in vacatione esse. non vacamus enim ut vacemus: et bellamus ut pacem duamus. practicarum quidem igitur virtutum in politicis vel bellicis operationes sunt. que autem circa hec operationes: videtur non vacantes esse. bellice quidem et penitus. nullus enim eligit bellare eius quod est bellare gratia: neque preparare bellum. videtur enim virtus oino violentiam occidit: quis esse: si amicos oppugnatores faceret ut pugne et occisiones fierent. Est autem et que politica non vacans: et preter ipsum ciuilitate conuerti acquirere potentatus et honores: vel magis et felicitatem ipsi et ciuibus: alteram existentem a politica: quam et quercimus manifestum ut alteram existet. si virtus eas quidem que secundum virtutes: actiones politice et bellice pulchritudine et magnitudine precellunt. he autem non vacantes et finem aliquem appetunt et non propter seipsum sunt eligibiles. intellectus autem operatio studio differre videtur speculatiua existens: et preter ipsam nullum appetere finem: habereque delectationem propriam: hec autem coarctat operationem: et per se sufficiens virtus et vacatiuum virtus: et illaboriosum ut humanum: et quecumque alia beato attribuuntur: secundum hanc operationem apparent enia. Perfecta igitur felicitas hec virtus erit hominis: accipiens longitudo vite perfectam. nichil enim imperfectum est eorum que felicitatis. Talis autem virtus erit melior vita que secundum hominem: non enim secundum quod homo est sic viuere: sed secundum quod diuinum aliquid in ipso existit. quanto autem differat hoc a composito: tanto et operatio ab ea que secundum virtutem aliam. Si itaque diuini intellectus ad hominem: et que secundum hanc diuina vita ad humanam vitam. Oportet autem non secundum suadetes humana sapere hominem entem: neque mortalia mortalem. sed in quantum contingit immortalem facere: et omnia facere ad viuere secundum optimum eorum que in ipso. si enim et mole paruum est: potentia et preciositate multum magis omnibus superexcellit. Videtur autem virtus et virtuosus esse hoc: si quidem principale et melius. inconueniens ergo fiet virtus si non sui ipsius vitam eligat sed alius alterius. quod et dicitur prius: congruet et nunc. proprium enim virtuosus natura optimum: delectabilissimum est virtuosus. et homini virtus que secundum intellectum vita. si quidem maxime hic homo. iste ergo felicissimus. **Cap. VIII.**

Secundo autem qui secundum aliam virtutem: secundum ipsam enim operationes humane. iusta enim et fortia et alia que secundum virtutes adiuuimus agimus in commutationibus: et necessitatibus: et actionibus omnimodis et in possessionibus: quod decet virtuosus conseruantes: hec autem esse videntur omnia humana. Quodam autem et accipere et a corpore videntur: et multum coappropriari passionibus moris virtutem. coniugata est enim et prudentia moris virtuti: et hec prudentie. si quidem prudentie quidem principia secundum morales sunt virtutes: rectum autem moralium secundum prudentiam. concupulata autem hec et passionibus: circa compositum virtus erunt. Compositi autem virtutes humane: et vita virtus que secundum has: et felicitas. que autem intellectus separata. tantum enim de ipsa dictum est. certus enim dicere maius proposito est. Videtur autem virtus et exteriori largitione in parum vel in minus indigere morali. necessarius quidem enim ambobus opus et equali fit: est magis laborat circa corpus politicus et quecumque talia. parum virtus quidem differat: ad operationes autem multum differat. Liberali quidem enim opus erit pecuniis ad agere liberalia: et iusto virtus ad redditiones. voluntates enim immanifeste. simulant enim et non iusti iuste agere velle. fortis autem potentia: si quidem perficit quid eorum que secundum virtutem. et temperato potestate. qualiter enim manifestus erit vel iste vel aliorum aliquis: Queritur autem quidem utrum pri-

cipaliter virtutis electio vel actiones: ut in ambabus existentis. perfectum virtus: manifestum que in ambabus virtus erit. ad actiones autem multis opus est. et quanto virtus maior sunt: et meliores: pluribus. speculanti autem nullo talium ad operationem necessitas. sed (ut dicitur) et impedimenta sunt ad speculationem. secundum autem que homo est et pluribus conuinit: eligit quod secundum virtutem agere. opus habebit igitur talibus ad humaniter conuerti. Perfecta autem felicitas quoniam speculatiua que am est operatio: et in virtus apparebit. deos enim maxime suspicati sumus beatos et felices esse: actiones autem quales attribuere debuit ipsis: utrum iustas: vel ridiculi apparebunt commutantes et depositiones dantes et quecumque alia talia. sed fortes: sustinentes terribilia et periculantes: quoniam bonum. vel liberales: cui autem dabunt: inconueniens autem est ipsi summa vel aliquid tale. si autem temperati: quid virtus erunt: vel onerosa laus: quoniam non habent prauas concupiscentias. pertranscuntibus autem omnia apparebunt virtus que circa actiones: parua: et indigna diis. sed tamen omnes viuere concipiat sunt ipsos: et operari ergo. non oportet enim dormire que admodum Endymiona. viuere virtus ab agere ablato: adhuc autem magis a facere: quid relinquitur preter speculationem: quare dei operatio beatitudine differens: speculatiua virtus erit. et humanari virtus que huic cognatissima felicissima. Signum autem et non participare reliqua animalia felicitate: tali operatione priuata perfecte. diis quidem enim omnis vita beata. homibus autem in quantum similitudo que dicitur talis operationis existit. aliorum autem animalium nullum felix est: quia nequaquam comunicat speculatione. in quantum virtus protendit speculationem: et felicitas. et quibus magis existit speculari. et felices esse. non secundum accidens: sed secundum speculationem: hec enim secundum seipsum honorabilis. quare virtus erit felicitas speculatio que dicitur. **Opus autem erit et exteriori prosperitate homini entem: non enim per se sufficiens natura ad speculari: sed oportet et corpus sanum esse: et cibum et reliqua famulatiu existere. Et hoc tam est existendum multis et magnis indigere futurum felicem: si non contingit sine exterioribus bonis beatum esse. non enim in superabundantia per se sufficiens: neque iudicium: neque actio. possibile autem et non principes terre et maris agere bona: etenim a moderatis poterit virtus aliquis agere secundum virtutem. hoc autem est videre manifeste. idote enim potentibus non minus videtur studiosa agere: sed et magis. sufficiens autem tanta existere. erit enim vita felix secundum virtutem operantis. Et Solon autem felices fore enudauit benedicens moderate iis que extra ditatos: agentes autem optima existimabat et viuentes temperate. contingit enim moderata possidentes: agere que oportet. Videtur autem et Anaxagoras non diuitem neque potentem existimare felicem: dicens quoniam non virtus admirabitur: si quidem inconueniens appareat multis. isti enim iudicant iis que extra: hec sentientes solum. Consonare itaque rationibus videntur sapienter opinionem: fidem quidem igitur opinionem et talia habent quando dicitur. **Utrum autem in operabilibus et operibus et vita iudicatur. in his enim dominas. intendere autem predicta oportet ad opera et vitam inferentes. et consonantibus quidem operibus acceptandum: dissonantibus autem sermones suspicandum. Et secundum intellectum autem operans et hunc curans: et dispositus optime: et dei amantissimus videtur esse. Si enim quodam cura humanorum a diis fit quemadmodum videtur: et erit virtus benedictionabile gaudere ipsos optimo et cognatissimo. hoc autem virtus erit intellectus. et diligentes maxime hoc et honorantes beneficiare: ut de amicis ipsis curantibus et recte et bene operantes. Quoniam autem hec omnia sapienti inexistunt: non immanifestum. deo amantissimus ergo. eundem autem verissimile et felicissimum: quare et virtus sic erit sapiens maxime felix.****

Endymion

Solon
Anaxagoras

35

Utrumque operis.
Utrum igitur si et de his et virtutibus: adhuc autem de amicitia et delectatione sufficienter dictum est in typis: finem habere existimandum electioem: vel quemadmodum dicitur non est in operabilibus finis speculari singulari: et cognoscere: sed magis operari ipsa. nichil enim virtus de virtute sufficiens scire: sed habere et in tentandum: vel si aliquo aliter boni efficiamur. Si quidem igitur essent sermones per se sufficientes ad facere studiosos: multas virtus mercedis et magnas iuste ferret secundum theognium et oportebat virtus has inbre. **Hunc autem virtutem prouocare quidem et mouere iuuenum liberales posse sermones et**

Theognis

κατακόθωμοσ
Homodii placens

morem nobilem: et vivere amantem bonum facere vtiq; catacothymū et virtute, multos aut non posse ad bonitatem prouocare, non enim nati sunt verecunde obedire: sed timori: neq; recedere a prauis propter turpe: sed propter penas, passione enim viuentes: proprias delectationes persequuntur et per quas ipse crunt: fugiunt autē oppositas tristitias, boni autē et vivere delectabiles: neq; intellectum habent non gustatiui existentes, tales autem quis vtiq; sermo transformat: non enim possibile: vel nō facile que ex antiquo consuetudinibus cōprehensa: sermone transmutare. Amabile autem forte est si omnibus existentiis per que cōpices vide mur fieri: accipiamus virtutem. Fieri autem bonos existimant: hi quidem natura: hi autē cōsuetudine: hi autē doctrina. Quod quidē igitur natura manifestū q; non in nobis existit sed per aliquā diuinam causam: vt vere bene fortūatis existit. Sermo autē et doctrina ne quādo non in omnibus potest: sed opus est preparatam esse cōsuetudinibus auditoris animam ad bene gaudere et odire: quē admodum terram nutrientem semen, non enim vtiq; audiet sermonem cōmōentem: neq; intelligit qui scdm passionem viuūt, sic autem habentem qualiter possibile persuaderi: totaliter aut non videtur sermone cedere passio sed violentie, oportet itaq; morem preexistere aliquāliter prōpziū virtutis diligentiem bonum, et aspernentem turpe. Ex iuvene autem ductione recta sortiri ad virtutem difficile: non a talibus nutritum legibus, temperate enim viuere et perseverare non delectabile multis: aliterq; iuuenibus, propter quod legibus oportet ordinatam esse nutritionem et adinventiones: non erunt enim tristitia consuetata facta. Non sufficiens autē forte iuvenes existentes: nutritione et cura sortiri recta: sed quia z virum factū oportet adinuēire ipsa et assuescieri, et circa hec indigebimus legibus: et totaliter vtiq; circa omni vitam, multi enim necessitati magis q; sermone obediunt: et iacture q; bono. Propter quod existimant quidā legispositores oportere quidem aduocare ad virtutem: et prouocare boni gratia: vt obediētibus iis qui epices consuetudinibus precedentiis: inobediētibus autem et degeneriozibus existentiis et penas et punitiones apponere: insanabiles autem totaliter exterminare, epicea quidem enim z ad bonum viuentem sermone obedire: prauum autem delectationem appetentem, tristitia puniri quē admodum subiugale, propter quod et aiunt oportere tales fieri tristitias: que maxime cōtrariant amatis delectationibus. Si igitur quem admodum dictum est futurum bonum nutrirī oportet bene et assuescieri deinde sic: et in adinventionibus studiosis viuere: et neq; volentem neq; nolentem agere praua, hec aut vtiq; sicut viuētibus scdm quēdā intellectum et ordinem rectum habētē fortitudinē. Paterna quidē igitur preceptio non habet forte: neq; coactum: neq; vtiq; totaliter que vnus viri non regis existentiis vel alicuius talis, lex autem coactiuam habet potentiam sermo ens ab aliqua prudentia et intellectu. Et hoim quidam obdiunt contrariantes motibus: et si recte hoc ipsum operentur, lex aut non est onerosa precipiens epices. In sola autem Lacedemoniorum ciuitate cum paucis legispositoz curam videtur fecisse: et nutritionis: z adinventionū, in pluribus autē ciuitatibus neglectum est de talibus: et viuūt vnusquisq; vt vult: Cyclope disponēs de pueris et vxozibus, Optimum quidē igitur fieri cōem curam et rectam: et operari ipm posse, Cōmuniter autem negligentiis: vnusquisq; videbitur vtiq; conuenire suis filiis et amicis ad virtutem conferre: vel eligere quidem, Abaxime aut vtiq; hoc posse videtur ex dictis legispositiuis factis, cōmunes quidē enim cure manifestum quonia per leges sunt: epices autē que per studiosas, Scriptas aut vel nō scriptas nichil vtiq; videbitur differre: neq; per quas vnus vel plures erudientur, quē admodum neq; in musica et exercitatu z aliis rudimentis, quē admodum enim in ciuitatibus potestatem habent legalia et mores: sic z in domibus paterni sermones et mores: et adhuc magis propter cognationem et beneficia, preexistunt enim diligentes et facile obediētes nature, Adhuc autem et differunt scdm vniū quozq; discipline cōmuniū: quē admodum in medicinali, vniuersaliter quidē febricitanti confert absentia z quies: alicui autē forte non: et pugil forte non omnibus eādem pugnam circūponit, Certius autem agere videbitur vtiq; vniū quozq; propria cura facta: magis enim cōueniēter ponitur vnusquisq; sed curabit quidem optime scdm quod et exercitatus z omnis alius vniuersale sciens: quod cōmuniter omnibus vel talibus congruit: cōmuni enim scientie et di cuntur: et sunt non solum: sed et vnus alicuius, et nichil forte, phibet bene curare et non scien

Lacedemōii,
Cyclopes

tem entem: considerantem autem diligenter accidentia in vnoquoq; ppter experientia quē admodum et medici quidā videntur suis ipsorum optimi esse: alteri nichil vtiq; potentes sufficere, Nichil autē min⁹ forte volētē artificii et speculatio fieri: ad vniuersale eūō esse videbit vtiq; et illud cognoscendum vt cōtingit, dictum est enim quoniam circa hoc scientie, forte autem vtiq; et volenti per curam meliores facere: siue multos siue paucos: legispositiui tenendum fieri: si per leges boni fiamus vtiq;, quācumq; enim z propozita disponere bene: non est cuiusquam: sed si quidem alicuius scientis, quem admodum in medicinali et reliquis quorum est cura aliqua et prudentia, igitur post hec intendendum vnde vel qualiter legispositi uis fiet vtiq; quis: vel quem admodum in aliis a politicis, particula enim videbatur politice esse, vel non simile videbitur in politica: et reliquis scientis et potentis: in aliis quidē eni videtur idem et potentias tradentes et operantes ab ipsis: puta medici, scriptozes, politica autem repromittunt quidem docere sophiste: agit autem ipsoz nullus: sed ciuilitate conuersantes, Qui videbuntur vtiq; potentia quadam hoc agere: et experientia magis q; mente, neq; enim scribentes: neq; dicentes de talibus videntur: quis melius erat forte q; sermones iudicatiois et concionatois, neq; rursus politicos facientes suos filios vel aliquos alios amicorum, rationale autem erat si quidem poterat, neq; enim ciuitatibus melius nichil relinquerent vtiq;: neq; sibi ipsis existere eligerent vtiq; magis tali potentia: neq; vtiq; amicis simis, non tamen parum videtur experientia conferre, non enim vtiq; fierent per politicam et consuetudinem magis politici, propter quod desiderantibus de politica scire: opus esse videtur experientia, Sophistaru autē repromittentes valde videntur longe esse a docere, totaliter autem neq; quale quid est: neq; circa qualia sciunt, non enim vtiq; eandē rhetoricē neq; deteriorē ponent, neq; vtiq; existimarent facile esse leges ponere congreganti approbatas legum: eligere enim esse optimas, quē admodum neq; electionē existentē intellectus: et iudicare recte maximi, quē admodum et in iis que scdm multā, experti eni circa singula iudicant recte opera, et per que vel qualiter perficiunt intelligūt que oportet, et qualia quālibet concordat in expertis autē amabile non latere vel bene vel male fiat opus: quē admodum in scriptura, leges autem politice operibus assimilantur, Qualiter igitur ex his legispositiui fieri vtiq; aliquid: vel optimas iudicare: non enim vident neq; medicatui et cōscriptionibus fieri: quis tentant dicere non solū curationes sed vt sanent vtiq;, et vt oportet curare: singulos diuident res habitus, hec aut expertis quidē vtilia esse videntur: in scientibus autem inutilia, forte igitur et legū et politiarū cōgregationes: potentib⁹ quidē speculari et iudicare que bene vel cōtrariū: vel qualia quālibet congruunt: vtilia vtiq; erūt, iis aut qui sine habitu talia præsenti iudicare quidē bene nō vtiq; existit si nō secundū casū, intelligibiles autē ad hec forte vtiq; sicut, Relinquentibus igitur prioribus impscrutabile quod de legispositione: ipsos intēdere magis: melius forte: et totaliter vtiq; de politica, vt ad potentia que circa humana: philosophia pficiat, Primum quidē igitur si quid scdm partē dictū est bene a progenitoribus tētemus præsire: deinde ex congregatis politis speculari qualia saluant et cōrumpunt ciuitates: et qualia singulas politias, et ppter quas causas de quidē bene: hec aut cōtrariū ciuilitate agunt, Consi deratis eni his: forte vtiq; magis aspiciemus et qualis politia optima: et qualiter vnaqueq; ordinata: et quibus legibus et consuetudinibus vtens.

Sophiste
Sophiste

De cōmuni ethicorū Aristotelis Antiquē traductionis finis,
Indices operum hic cōtentozum

Ar.	Argyropilus	Ad. Ad.	Abagna moralia,	CP.	Parua moralia,
Le.	Leonardus Aretinus,	An.	Antiqua traductio,		
	Tres respublice, pzo numero 21 quinti et 5 octauī Tres respublice labes,				
	βασίλειά	Regnum	τύραννις	Τyrannis	
	ἐπιτοκράτεια	Optimozū potestas	ὀλιγάρχεια	Paucorū potentia	
	τιτοκράτεια	Lenipotestas	δημοκράτεια	Popularis potentia,	
	Cūnc denominant,				
	Βασίλεες	Reges	Τyranni	Tyranni	
	Αριστοκρατεια	Optimates	Ὀλιγαρχικα	Pauciprincipantes	
	Διμοκρατεια	Lenipotentes	Δημοκρατεια	Populares	

Hec opera hic continetur: adiuuicem hoc ordin e cōsiliata.
Primo Decem libri Ethicorū Aristotelis ex Traducone Argypoli Byzantini.
Cōmentarij in eundem.
Secundo. Abagria Aristotelis Interpēre Georgio Ualla Placentino.
Terno. Dialogus Aretini ex paruis moralibus Aristotelis ad Ludemium.
Quarto. Artificialis introductio p modū Epitomaſ In decē libros Ethicorū Aristotelis.
Quinto. Decem Ethicorum Aristotelis ex traducone Leonardi Aretini.
Sexto. Idem Ethicorum libri decem ex Antiqua traducone.
Omnia vno volumine comprehēsa et diligentiſſime recognita: quo ad beate uiuendum nullum deſit studioſis preſidiū. nullum enī valius ſtudium exiſtimauit Socrates / r vniuerſa vere philoſophantiū ſchola: eo in quo ad probitatem incitatur: et ad virtutum accendimur amorē. Et abſoluta ſunt impenſis ſumptibus: r diligentiā Joannis Higiniani et Wolgangi Hopolij in hac litterarum formularia arte ſociorum: In almo Parthenſium ſtudio Anno ab incarnatione domini virtutum 1497 12 Aprilis.

Cap. Stapulencis virtutis Synchroniſmē ad Paulū Emiliū
Quid virtus: quod ſol medio clariffimus orbe.
Quid virtus: phēbe tota nitidiſſima nocte.
Quid virtus: Iofeus qui ſidera ducit ad ortum:
 Lucifer haud aliter lucens ad lucida regna
 Ipſa animos reuocat: vite dux: atq; inagiſtra.
Quid facit ipſa leuis flamma: eleuat albicat vrit.
 Ipſa aqua quid: purgat. quid flos: quid Linnama: odorant.
 Sic leuat ipſa animam virtus: ſic flammā et vrit.
 Fluit: ac relutam proprio ipſa refundit odoze.
Virtutes igitur: Sol: phēbe/ lucifer/ ignis/
 Et flumen luſtrans/ et flos: et cinnamonā odoza.
Quid viciū: quod nox/ ſtygia de valle tenebre:
 Quod chaos horrendum/ et fetum ſerpentibus atris:
 Quos mulcent dires/ gente ſub nocte ſorores
 Ultrices anime. lachrymez/ dolorq; ſequitur/
 Et furia/ et ſtridor. vis nos concludere pauca/
 Virtus ad ſuperos: vicia ad nigra tartara mittunt.
Cap. Hortales igitur melioza capēſſite fata
 Et firmate animo/ memoriq; reuoluit mente
 Virtutem celum: viciū feralis abyſſus
 Excipit: hec tenebris illud quoq; lumine gaudet.
 Immortale animum cognato reddite celo
 Quod breue: precipit/ morum pcepta ſequendo.

Ignarū. sponte peritēs. Aenite huc
 ſenes et meri ſup filios plan
 gite. huc accente patres et p
 ſſite et ne talia pactamini. De
 ſicte plorādo ocū meti: ne ui
 deam filios gladio ceoi. **C**
 ſuo uox nicolſant dicit beato ſena
 ſiano bea? es tu et bis ſermo oſ
 tui. Per teſi chriſti dñm nēm. **H**
 vearū qm in oibus q locu? eo cre
 diū. **H**er ſolum. **C** l. c. **V**ili.
 oc dicēte patre adueniūt
 b cōtuges aſpectibus cois
 ppitos filios offerēs atq; an
 lādo clamātes. Quib? nos di
 mittis? Qui erūt hoū infā
 ti dñi quā nras largas diuūt
 poſſeſſiones. **X**. Opito quoni
 die ſequi exhibebat officiū chriſti
 anoz animos. Quos i tormētis ui
 debat veſtere confortabat. **H**. Ho
 hoc tāti ſub clamide terenti impē
 rii chriſti milite regebat abſcōditi
 p. Quos. **C** l. c. **V**ili.
 cu quā terrea pectora qui
 a parētēs deſpicitū ami
 cos reſpiciēt iuores abſcōditi. ſi
 los atq; patus r nos carnitū
 bus ultra ſpotāteos exproberet.
 it hec cepit utroz coza moles
 cere. tunc ſāc? ſebatitay q a
 derat crumpēs in mediū dixit
 O fortiffimi milites chriſti
 nolite per miſera biatornēta
 cozonā deponere ſempiterna.
X. Argēte martyr ſebatiane
 principe ac propagator ſellimonus
 pceptoz. ecce nomen tuum i libro

Seſta dio enū le obſcūs haudebat ſeculi
 blaſmēta reſpūere. **H**. **C** l. c. **V**ili.
 ec dicēte matre pū ſenoz
 manibus adductur ſerua
 loz? r capite aſpēto ſphere in
 ſulmoē uoces dabat ad cetū.
Ho moſtem ultra pſicſentū
 bus ſiliis uale dicitur aduet
 ut ā me ſequitur paraueras
 in ſtiloz ſepulturaz infelix ex
 pendam. **X**. **D**olite timere
 no ſeparabitur a uobis. Sed uo
 dunt in celum parate uobis ſedere
 es mēſiones. **H**. In quibus una cū
 ſilis aſis in perpetuū gaudebitis. **H**
 ſeo. **D**ia. **S**eo. **C** l. c. **V**ili. **M**. **A**.
 Et ut id bea? ſebatitay aſpēras
 dei immēto certamine pōdere ſati
 gant dixit o foxiffimi milites chriſ
 ti nolite per miſera blaſmēta coza
 mo deponere ſempiternas. **H**. **E**t
 ſate iuſti. **A**. **S**ebatitay? dixit mar
 celiano et marcho nō uos ſeoucat
 blaſmēta mētr. p. **H**. **D**ia. **C** l. c. **V**ili.
 a. **S**. Nolite timere no ſeparabit
 a uobis ſeo uobis i celū parare no
 his ſineores mēſiones. **H**. **M**. **D**. **E**t
 meritū. **H**. Iuſti aut in perpetuo ui
 uent. **H**. **E**t apud dñm. **C** l. c. **V**ili.
Bus de nocte ſcetit in lo
 co competiti: et tumba diſi
 puloz eius et multo cozi cop
 oſa plebis. **E**t **B**ata ex geſtiſ
 eiusdem ſci. **O** ſili barum ſe
 nectū me et germinū meo
 rā uicezo. Imme erit ſic mores
 diligētis? Eleure pur tuētis

Lenta midie poluta cūcta nepu
 tās. onās tenet celeſtia. **G**lia
 tui dñe. glia uigēnto una
 cum ſacto flamine in ſompit
 na ſcēla amen. **H**. **D**ia pro nobis
 hūc amoni. **E**t di. **C** **H**o maſc. **A**.
Clor de celo ad atomū facta ē quia
 uidelicet diuiniſit ecce ego recedūg
 et factūg et i toto orbe uolūti. oſo
 b eius q cōcōis obſertū beati
 atomū cōſeſſiois tui mor
 litum ignē extingui: r mem
 būs egris refrigeria pſari. fac
 nos ppitūg ipius meritis age
 herne incēdōis liberatos ſce
 gros mēte et corpore tibi reli
 cter in glia pſentari. **H**. **C** **H**o
 pulcēt. ane. **A**. in. **D**ia. **H**uſat. **H**
 ſtem? uuo pſi deo iſſo ſaluarū.
 Qui ch angelis letariſcontulit ſio
 nio. **C** **H**y. **H**. **M**. **M**.
C hriſte rex pūſſim hic
 cōſſitēdo iugiter calca
 uit pōtē ſortiter ſupū ac ſa
 reſſionis ordine letūma mēbra
 deteſ. uapes ſupernas obri
 net. **M**olū currit i certamine
 cōſeſſio iſte luſſitēs. q mryū
 ſuffreſ. inuortone frōēs ſagu
 ne. **P**rode te pūſſime. **H**. **P**. **H**.
 oēs ſupplices autūbus almi **G**
 ſia nobis remittas dōta. **G**li
 a tui dñe. **C** **H**. **H**. **H**. **H**. **H**. **H**. **H**.
 religioſi r nobilibus glorioſi ſoni
 no apud agpūg omninoſ fuit. **H**.
Hea? m. **A**. **P**. **H**. **H**. **H**. **H**. **H**.
 gellū nō i memo. paterna **H**oia diſ

Dicant et eā in ſacve uigēnti
 ſactā ppoſito cōſecrānt. Quā
 ille ſcēna conſiderās et ne a
 liquido ſcleretetur ſomnibās
 dñm. inſatiūg exorauit ut eā
 ad ſe reciperet nec ultra uue
 re permitteret.

Anthoni abbatīs
Cad baſca lupet. **H**. **S**acm ab
 baſ atomū oſas erat polnat? poſt
 otionem clara uoce dicebat ecce hic
 ſum ego atomūg non ſugio ueltra
 certamina. etiā ſi maior amuletiſ
 nuſp. me ſeparabit a charitate chri
 ſti. **H**. **H**. **H**. **H**. **H**. **H**. **H**.
C lapm
C lectus a deo r hoibus
C beatus atomūg cuius
C memoria i benedictione eſt ſi
C mile illi rect in glia ſcōzi r
C magnificauit et i timore ſini
C placauit. **C** **H**. **H**. **H**. **H**. **H**. **H**.
C momibus atq; cōſeſſioſ atomūg dei
C pſctās r miam inuēctat in lumine
C et ſi ſpictēs r celi da mabat. **E**t bi e
C reo teſi. bone ubi exas. **H**. **S**. **H**.
C no affluat i pſcipio ut lamāto uul
C nera mea. **A**. **E**t bi. **H**. **H**. **H**. **H**.
C etiū cozona ceſſioſ. et uen
C tas ſubſtrōno. q cōſſertū p
C uulo. reobis pſerue ſpmūg.
C **O** ſppliatū certū. obſertū
C bitūg optūm. remiſſioneſ cri
C niſūg. rumpēdo uerū uimēti
C **A**hmū recuſo tpe. dies retu
C xit lūte. quo tencius de cot
C poze. polli migrāuit ppoſet.
H. **E**t uana terre gliam et locū

habere i filia i lateralibus moa
fita terribilibus tate in utra
i scietia preceps eum e electo
flecti. Qui igit beatus plar
no solu curatae na s e etia to
ta tratia ob hereticos bectant
ad suggestionem suorum epoz q
beret inerat occupandi ad spe
ratione qui hereticos facere
erat ad bis emulo uerelium
i exilia relegatas. flecti.
Ornis eius ubiqz artiana be
teris pulcherr et ab ignora
licetia bera et ut oes epz con
uenient et de ueritate fidei di
sputaret. cum factus plarius
abuenisset ad peticionem dicto
ra epoz hereticorum q epe di
quitas ferre no poterat pica
na restaret. flecti. Qui
Qui aut ad inuila galathiana
q tota plena erat feruentibus
appropinquaret i in ipam uerben
diter. oes terpetes ex sui uita
one fingebatur. et in amulo
iniale pallus fixit nec ampu
us licetia e illis occupare ad
uerit quoniam pars iniale
no fit tra seo pellagus. flecti.
Quin ego pcurans eter qm
na in fiam sine baptismo no
facere inis orthonis ad uitas
restituit. flecti. Nam factu
i phere nome partiter i fener
de otione et iniane de morte
purrerit. flecti. Qui aut
na filia ep martu nallat ac
cipere plarius pater eius ei p

his arma quos ad hoste se eru
ac. lingua spam uentibus in
is incho et in factum impu
dice expuit et sic tentationes
dolos signant i tropheo laue
ignu puenit horum. i alio
rum penus sancti paulus ter
ritus herentia. flecti.
Eo spe dum attonis pnu te
inter monachos hereticas co
giteret i somnia alui te mul
to meliore sperna i concollere e
doceum. Sam tu cum pluras
fingeret. onati habuit pphocn
tantum hores equo mixta q ei
uis uertica uenoltrauit.
Sicuti eni.
Eius canus mite. flecti.
ratione ueligitis mura
tur ad uenia iusti transierunt
ad palma edoce apptus ut q
inertu edoffore tui haru te
citi carare no timere eius fecer
cessione a spuali uolte ptegas
obtertem p.
flecti. q. curia e de festiuitate
pripianales i amplexibus hie pponas
amato ps an uis i magi sibi heo
qz uictima polce eade amon in
pict sibi festiuitate uero q no hnt
pugnatione. Das i magi. uel i qui
bus i iunimus uide eade. ac inuoc
nus ul de sig. flecti. rictimus i uis
uolueret multu i salua nos. flecti.
Callary pcurans uide
flecti. rictus regiosis equane omi
i us quasi uelutis hacten fice
atque pectit hic uraqz pmitus

festus
flecti. rictus regiosis equane omi
i us quasi uelutis hacten fice
atque pectit hic uraqz pmitus

festus
flecti. rictus regiosis equane omi
i us quasi uelutis hacten fice
atque pectit hic uraqz pmitus

festus
flecti. rictus regiosis equane omi
i us quasi uelutis hacten fice
atque pectit hic uraqz pmitus

festus
flecti. rictus regiosis equane omi
i us quasi uelutis hacten fice
atque pectit hic uraqz pmitus

